

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

اَللّٰهُمَّ صَلِّ عَلٰی مُحَمَّدٍ وَّ اٰلِ مُحَمَّدٍ وَّ عَجِّلْ فَرَجَهُمْ

آموزش قرآن

پایه نهم

دوره اول متوسط

وزارت آموزش و پرورش
سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی

نام کتاب :	آموزش قرآن - پایه نهم دوره اول متوسطه - ۹۰۱
پدیدآورنده :	سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی
مدیریت برنامه‌ریزی درسی و تألیف :	دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری
شناسه افزوده برنامه‌ریزی و تألیف :	یونس باقری، سید مهدی سیف، سید محمدحسین میرباقری، رضا نباتی و مسعود وکیل (اعضای گروه تألیف) - امید مجد (ویراستار)
مدیریت آماده‌سازی هنری :	اداره کل نظارت بر نشر و توزیع مواد آموزشی
شناسه افزوده آماده‌سازی :	احمد رضا امینی (مدیر امور فنی و چاپ) - مجید آکری یونسی (مدیر هنری) - مریم کیوان (طراح گرافیک، صفحه‌آرا و طراح جلد) - فاطمه باقری مهر، زهرا ایمانی نصر، نرگس رحمانی پور، پری ایلخانی‌زاده، فریبا سیر، راحله زاده فتح‌اله و ناهید خیام باشی (امور آماده‌سازی) - با همکاری مرکز طبع و نشر قرآن کریم جمهوری اسلامی ایران
نشانی سازمان :	تهران: خیابان ایرانشهر شمالی - ساختمان شماره ۴ آموزش و پرورش (شهید موسوی) تلفن: ۸۸۸۳۱۱۶۱-۹، دورنگار: ۸۸۳۰۹۲۶۶، کد پستی: ۱۵۸۴۷۴۷۳۵۹ وبگاه: www.irtextbook.ir و www.chap.sch.ir
ناشر :	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران: تهران - کیلومتر ۱۷ جاده مخصوص کرج - خیابان ۶۱ (داروبخش) تلفن: ۴۴۹۸۵۱۶۱-۵، دورنگار: ۴۴۹۸۵۱۶۰، صندوق پستی: ۳۷۵۱۵-۱۳۹
جایخانه :	شرکت چاپ و نشر کتاب‌های درسی ایران «سهامی خاص»
سال انتشار و تویت چاپ :	چاپ یازدهم ۱۴۰۴

کلیه حقوق مادی و معنوی این کتاب متعلق به سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی وزارت آموزش و پرورش است و هرگونه استفاده از کتاب و اجزای آن به صورت چاپی و الکترونیکی و ارائه در بایگ‌های مجازی، نمایش، اقتباس، تلخیص، تبدیل، ترجمه، عکس‌برداری، نقاشی، تهیه فیلم و تکثیر به هر شکل و نوع، بدون کسب مجوز از این سازمان ممنوع است و متخلفان تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

شابک ۷-۲۴۲۳-۵-۹۶۴-۹۷۸ - 7 - 2423 - 05 - 964 - 978 ISBN

استقلال و آزادی در پیروی از قرآن و رسول اکرم (ص) است.

امام خمینی (قُدَس سِرُّهُ)

فهرست

هفتم

سخنی با دبیران و اولیای گرامی

درس اول : این جهان راه است و ما راهی و مَرکب، خوی ماست

۱۴

جلسه اول : سوره شوری (صفحه ۴۸۴ قرآن کریم)

جلسه دوم : یادآوری و تمرین تلفظ حروف «ح ع غ ق»، سوره زُخُف (صفحه ۴۸۹ قرآن کریم)،

۱۸

کتاب بی مانند

درس دوم : بود روشنگر راه سعادت   چو خورشید فروزان است قرآن

۲۴

جلسه اول : سوره دُخان (صفحه ۴۹۶ قرآن کریم)

جلسه دوم : یادآوری و تمرین تلفظ حروف «ط ص ث»، سوره جاثیه (صفحه ۵۰۰ قرآن کریم)،

۲۸

محمّد رسول الله (ص)

درس سوم : در صراط مستقیم ای دل کسی گمراه نیست

۳۳

جلسه اول : سوره احقاف (صفحه ۵۰۳ قرآن کریم)

جلسه دوم : یادآوری و تمرین تلفظ حروف «ذ ظ ض»، سوره محمد (ص) (صفحه ۵۰۷ قرآن کریم)،

۳۷

بهداشت روانی در قرآن (۱)

درس چهارم : یک میوه از درخت غرور، آن تمسخر است

۴۳

جلسه اول : سوره فتح (صفحه ۵۱۱ قرآن کریم)

جلسه دوم : یادآوری و تمرین وقف بر جمله، سوره حُجُرَات (صفحه ۵۱۶ قرآن کریم)،

۴۷

بهداشت روانی در قرآن (۲)

درس پنجم : بهشت حق، جزای متّقین است

۵۲

جلسه اول : سوره ذاریات (صفحه های ۵۲۰ و ۵۲۱ قرآن کریم)

۵۶

جلسه دوم : یادآوری و تمرین نحوه وقف بر کلمات، سوره قمر (صفحه ۵۳۰ قرآن کریم)

درس ششم : عدالت خواه و عادل چون خدا باش

۶۰

جلسه اول : سوره الرحمن (صفحه ۵۳۱ قرآن کریم)

۶۴

جلسه دوم : الف وصل، سوره واقعه (صفحه ۵۳۶ قرآن کریم)، تلخ و شیرین

درس هفتم: خدا با حکمت و میزان، رسولان را دهد یاری

۶۹

جلسه اول: سوره حدید (صفحه ۵۴۱ قرآن کریم)

جلسه دوم: کوتاهی و کشیدگی حرکات، سوره حشر (صفحه ۵۴۸ قرآن کریم)،

۷۳

پیرمرد شامی و امام سجاد (ع)

درس هشتم: تجارت با خدا، کسبی است پرسود

۷۹

جلسه اول: سوره صف (صفحه ۵۵۲ قرآن کریم)

جلسه دوم: فصاحت لفظ جلاله «الله»، سوره جمعه (صفحه ۵۵۴ قرآن کریم)،

۸۳

او خواهد آمد!

درس نهم: سفر زندگی ما ز خدا تا به خداست

۸۸

جلسه اول: سوره تَعَاُن (صفحه ۵۵۶ قرآن کریم)

جلسه دوم: فصاحت نون ساکن و تنوین، سوره مُلک (صفحه ۵۶۲ قرآن کریم)،

۹۲

هِيَاهَاتَ مِّنَ الدَّالَّةِ

درس دهم: رتل القرآن ترتیلاً ندای رحمت است

۹۸

جلسه اول: سوره نوح (ع) (صفحه های ۵۷۰ و ۵۷۱ قرآن کریم)

۱۰۲

جلسه دوم: قرائت نماز، سوره مُرَّمِل (صفحه ۵۷۴ قرآن کریم)، از معلم زبان، آموختیم

درس یازدهم: به آسمان و کوه ها چرا نظر نمی کنی؟!

۱۰۷

جلسه اول: سوره نَبَأ (صفحه ۵۸۲ قرآن کریم)

۱۱۱

جلسه دوم: سوره غَاشِیَه (صفحه ۵۹۲ قرآن کریم)، من زنده ام!

۱۱۶

نیایش: دعای ختم قرآن کریم

۱۱۷

فهرست کلمات

دانش آموزان عزیز؛

این کتاب به وسیله «رمزینه‌های سریع پاسخ» تدریس می‌شود. آیات کتاب درسی به صورت «جمله به جمله و همراه با تکرار» در این رمزینه‌ها آمده است. استفاده از این رمزینه‌ها در کلاس و خارج از کلاس درس نیز توصیه می‌شود.

شما می‌توانید با همکاری معلم محترم، نسبت به تهیه تلاوت‌های قرآن از طریق شبکه ملی مدارس (رشد) به نشانی Roshd.ir اقدام نمایید.

موجب تشکر و امتنان است که با ارسال نظرات خود از طریق صندوق پستی ۱۵۸۷۵/۴۸۷۴ و یا وبگاه <http://quran-dept.talif.sch.ir> ما را در اصلاح و تکمیل هرچه بیشتر برنامه آموزش قرآن یاری کنید.

گروه قرآن و معارف اسلامی

دفتر تألیف کتاب‌های درسی عمومی و متوسطه نظری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

كِتَابٌ أَنْزَلْنَاهُ إِلَيْكَ مُبَارَكٌ
کتابی مبارک که آن را به سوی تو نازل کردیم،

لِيذَكَّرُوا آيَاتِهِ، وَلِيَتَذَكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ ﴿٢٩﴾

تا در آیات آن تدبیر کنند، و خردمندان پند گیرند.

سورة صاد

قرآن کریم از صدر اسلام تاکنون، محور تمامی علوم و معارف اسلامی بوده است. در طول تاریخ اسلام هر نوع تعلیم و تربیتی از قرآن آغاز شده و در کنار آن ادامه یافته است. قرآن کریم در آیات بسیاری خود را معرفی می‌کند و از وظایف و مسئولیت‌های پیامبر اکرم (ص) و مردم نسبت به خود سخن می‌گوید.

قرآن کریم خود را کتابی می‌داند که مردم را از تاریکی‌های جهل و خودخواهی به سوی نور معرفت، بصیرت و سعادت راهنمایی می‌کند (ابراهیم ۱).

قرآن کریم از چنان جایگاه و ارزشی برخوردار است که از یک سو تلاوت آیات و تعلیم آن از مهم‌ترین وظایف و مسئولیت‌های پیامبر اکرم (ص) معرفی شده (جمعه ۲) و از سوی دیگر تلاوت مستمر، درک معنا و تدبیر در آیات، از وظایف مهم مؤمنان به‌شمار آمده است (مزمّل ۲۰ و صاد ۲۹).

چنین است که انس با قرآن کریم، قرائت و تلاوت مستمر و روزانه آن، درک معنا و تدبیر در آیات و تلاش برای تزکیه هرچه بیشتر، به منظور فهم بهتر قرآن و عمل به دستورهای خداوند، همه از ضروری ترین اهداف آموزش قرآن است.

آموزش قرآن، از دیرباز، در آموزش و پرورش به عنوان یک موضوع آموزشی مورد توجه بوده؛ ولی همیشه این آموزش از آنچه سزاوار آخرین کتاب آسمانی است و از لوازم یک برنامه درسی همه جانبه می باشد، فاصله داشته است. پس از پیروزی انقلاب اسلامی - بحمدالله - برای احیا و اعتلای این آموزش، تلاش های زیادی شده که در چند سال اخیر نیز گسترش و عمق بیشتری یافته است؛ از آن جمله، اهداف آموزش قرآن در دوره های مختلف تحصیلی بازنگری شده و نسبت به گذشته جامعیت بیشتری پیدا کرده است. همچنین در کنار آموزش قرائت قرآن - که اولین گام در آشنایی و انس با کتاب الهی است - به درک معنا و مفهوم آیات قرآن توجه جدی شده است.

از این رو، انتظار می رود شما عزیزان نیز با جدیت و تلاش لازم، زمینه آموختن، علاقه و انس هرچه بیشتر دانش آموزان را با قرآن کریم فراهم آورید.

در این قسمت نکاتی چند درباره محتوای دروس و روش تدریس و ارزشیابی آن، به اختصار تقدیم می شود. به منظور آشنایی بیشتر به کتاب راهنمای معلم مراجعه کنید. برای دریافت نسخه الکترونیکی کتاب راهنمای معلم به درگاه پایگاه کتاب های درسی به نشانی chap.sch.ir مراجعه کنید.

***

محتوای دروس، روش تدریس و ارزشیابی آن

کتاب از یازده درس تشکیل شده است. هر درس طی دو هفته و دو جلسه به روش زیر تدریس، تمرین و ارزشیابی می شود.

جلسه اول

الف) موضوع و عنوان درس (تدبر در قرآن)

هر درس با یک یا چند آیه از آیاتی که در بخش قرائت و درک معنا آمده، شروع می‌شود. در این صفحه، یک مصرع یا یک بیت شعر و یا نثر موزون مرتبط با موضوع و عنوان درس آمده است. برای این صفحه علاوه بر درج رمزینہ، چند سؤال تدبری نیز مطرح شده است. خوب است دبیر محترم قبل از پرداختن به بخش قرائت و درک معنا، با طرح این سؤال‌ها، زمینه تدبر دانش‌آموزان در آیات درس را فراهم آورد. برای این بخش، حداکثر ده دقیقه زمان در نظر گرفته می‌شود.

ب) قرائت

۱- خواندن در گروه (پیش‌خوانی آیات): برای جلسه اول هر درس یک صفحه از قرآن کریم انتخاب شده است. از دانش‌آموزان بخواهید این آیات را به هر مقداری که می‌توانند، در گروه‌های دو یا سه نفره برای یکدیگر بخوانند. برای این فعالیت حدود پنج دقیقه وقت اختصاص دهید. در حین انجام این فعالیت در میان دانش‌آموزان حرکت کنید و پرسش‌های احتمالی آنها را پاسخ دهید.

۲- استماع قرائت آیات: بخش قرائت آیات درس از طریق رمزینہ سریع پاسخ و زمزمه دانش‌آموزان به همراه آن. در قرائت آموزشی، بر هر جمله وقف می‌شود و آن جمله تکرار می‌گردد. دانش‌آموزان بار اول گوش می‌کنند و بار دوم همراه آن می‌خوانند. در این قسمت نباید صدای دانش‌آموزان آن قدر بلند باشد که مانع شنیدن قرائت آیات شود.

۳- فردخوانی دانش‌آموزان: پس از استماع آیات درس، از هر دانش‌آموز بخواهید یک جمله را برای کلاس با قرائتی شبیه قرائت بخش شده بخواند. جمله‌های هر آیه، با علامت وقف و یا فاصله از یکدیگر جدا شده‌اند. برای این مرحله حدود ۲۵ دقیقه وقت در نظر بگیرید.

چند تذکر:

۱- در حین انجام هر یک از مراحل فوق، با دقت به خواندن دانش‌آموزان گوش دهید تا اشکالات آنها را به روش مناسب تصحیح کنید. انجام این کار هم در زمان تدریس و هم هنگام تمرین قرائت، بسیار اهمیت دارد.

۲- از درس اول تا هشتم کتاب، در بخش قرائت، به منظور ارتقای کیفی قرائت قرآن نکاتی مانند یادآوری تلفظ حروف، وقف در آخر جمله، قواعد نون ساکن و تنوین و... بیان شده است. این مطالب را در نهایت سادگی و اختصار مطابق آنچه که در کتاب آمده است، برای دانش‌آموزان توضیح دهید. بدیهی است یادگیری و به‌کارگیری این قواعد توسط دانش‌آموزان، دارای امتیاز مثبت است.

۳- از دانش‌آموزان بخواهید آیات را حتماً «جمله به جمله» بخوانند و در پایان هر جمله وقف کنند. در هر آیه، جمله‌ها با کمی فاصله از هم مشخص شده‌اند.

ج) درک معنا

۱- **انجام فعالیت‌های یادگیری توسط دانش‌آموزان:** ابتدا خود دانش‌آموزان در گروه‌های دو یا سه نفره، هر فعالیت را مطابق آنچه در کتاب آمده، انجام می‌دهند.

۲- **خواندن برای کلاس و تصحیح:** پس از انجام هر فعالیت گروهی، با انتخاب معلم، یکی از اعضای گروه، یک قسمت از فعالیت انجام شده را برای کلاس می‌خواند تا تمرین و در صورت نیاز تصحیح شود.

تذکر: توانایی درک معنای عبارات قرآنی از ترجمه تحت‌اللفظی (کلمه به کلمه توسط خود دانش‌آموزان) آغاز می‌شود. دبیران محترم ضمن پرهیز کامل از دیکته کردن ترجمه به دانش‌آموزان، باید بر ترجمه تحت‌اللفظی تأکید و از اصرار بر ترجمه کلی و روان خودداری کنند. دانش‌آموزان با توجه به توانایی‌های فردی خود، به تدریج به ترجمه روان و زیبا دست می‌یابند. به این ترتیب، مهم‌ترین و اولین گام اساسی در کسب توانایی فهم قرآن کریم برداشته می‌شود. ضمناً در همان صفحات قرائت، زیر برخی از کلمه‌ها، ترکیب‌ها و جمله‌ها خط کشیده شده است. به معنای این موارد هم‌زمان با قرائت دانش‌آموزان اشاره کنید.

د) خانه‌های نورانی

در پایان هر جلسه، مجموعه فعالیت‌هایی به عنوان «خانه‌های نورانی» در نظر گرفته شده است. در پایان هر جلسه، دانش‌آموزان را به انجام این فعالیت‌ها تشویق کنید. در آغاز جلسه بعد، با بررسی تکالیف این بخش، از هر دو بخش قرائت و درک معنای جلسه قبل، پرسش به عمل می‌آید. به این ترتیب در آغاز هر جلسه، مطالب جلسه قبل، یادآوری، تمرین و ارزشیابی می‌شود.

تذکر: با توجه به تقسیمات فوق، حدود ۱۵ دقیقه اول هر جلسه به ارزشیابی مطالب جلسه قبل، نیمی از بقیه زمان به تدریس قرائت و نیمی دیگر به آموزش درک معنا اختصاص دارد.

جلسه دوم

برای قرائت جلسه دوم هر درس، یک صفحه قرآن کریم و همچنین برای درک معنا فعالیت‌هایی در نظر گرفته شده که به همان روش جلسه اول تدریس، تمرین و ارزشیابی می‌شود.

شناخت

در پایان برخی از دروس، بخشی برای آشنایی بیشتر با قرآن کریم آمده است. این صفحه حاوی مطالب جذابی درباره قرآن کریم و گاهی نیز شامل داستان‌ها و موضوعات تربیتی درباره آیات آن درس است. دبیر محترم با توجه به شرایط کلاس و میزان توانایی دانش‌آموزان نسبت به دو بخش اصلی آموزش قرآن، یعنی قرائت و درک معنا، می‌تواند به مطالب این بخش نیز بپردازد. بدیهی است که این بخش نباید وقت قابل توجهی از کلاس را به خود اختصاص دهد. حتی در صورت تشخیص دبیر محترم، می‌توان مطالعه آن را به خود دانش‌آموزان واگذار کرد.

ارزشیابی پایانی

علاوه بر ارزشیابی‌های مستمر که در هر جلسه به عمل می‌آید، مطابق آیین‌نامه‌های مربوط، در طی سال در دو نوبت از همه دروس و از جمله درس قرآن، ارزشیابی پایانی به عمل می‌آید. در هر دو نوبت، نیمی از نمره به قرائت (شفاهی) و نیم دیگر به درک معنا (کتبی) اختصاص دارد.

کتاب راهنمای معلم

از آنجا که کتاب‌های آموزش قرآن سال هفتم تا نهم از اهداف، ساختار و روش تدریس و ارزشیابی یکسانی برخوردار است، برای هر سه کتاب، یک کتاب راهنمای معلم تدوین شده است. در کتاب راهنما پس از بیان مباحث کلی، مطالب خاص مربوط به هر یک از سه کتاب آموزشی به‌طور جداگانه آمده است.

مطالعه کتاب راهنمای معلم، می‌تواند زمینه توفیق بیشتر شما را فراهم آورد. برای دریافت نسخه الکترونیکی کتاب راهنمای معلم به درگاه پایگاه کتاب‌های درسی به نشانی chap.sch.ir مراجعه کنید.

نظرسنجی کتاب درسی

سخنی با دانش آموزان عزیز

دانش آموزان عزیز، سلام گرم ما را پذیرا باشید. ورود شما را به سال نهم تحصیلی خوشامد می‌گوییم. اهداف، چارچوب و روش‌های آموزشی این کتاب مانند کتاب سال قبل است. سعی کنید در کلاس و خارج از کلاس، فعالیت‌های آموزشی را با جدیت و نظم انجام دهید تا ضمن ارتقای شایستگی‌ها و مهارت‌های قرآنی خود، هرچه بیشتر با قرآن مأنوس شوید.

هر درس این کتاب از بخش‌های مختلفی تشکیل شده که توضیح مختصر آنها به شرح زیر است:

۱- موضوع درس (تدبیر در قرآن): هر درس با یک موضوع و پیام قرآنی شروع می‌شود. این آیه یا پیام قرآنی را همراه با رمزینہ سریع پاسخ بخوانید و ضمن کامل کردن ترجمه آن در بخش درک معنا درباره سؤال‌های مطرح شده با دوستان خود گفت‌وگو کنید.

۲- قرائت آیات: اولین بخش هر جلسه، قرائت آیات است. در این بخش، سعی بر آن است که با تمرین قرائت آیات، توانایی و مهارت شما در قرائت قرآن بیشتر شود تا بتوانید قرآن را صحیح، روان و زیباتر بخوانید. رمزینہ‌های سریع پاسخ یا کتاب گویا شامل متن و قرائت آیات در اختیار شما قرار دارد تا با دیدن و شنیدن آن، از صوت زیبای قرائت قرآن لذت ببرید و بر مهارت خود در قرائت قرآن بیفزایید.

۳- درک معنا: همچون سال قبل در هر جلسه پس از تمرین قرائت، فعالیت‌هایی برای آموزش درک معنای قرآن ارائه شده است. این بخش در کلاس درس، در گروه‌های دو یا سه نفره و با هدایت دبیر محترم انجام می‌شود.

۴- خانه‌های نورانی : این تمرین را در منزل به‌طور مرتب و با علاقه انجام دهید تا با یاری خدا به تدریج ضمن انس با قرآن کریم بر مهارت خود در قرائت قرآن و فهم معنای عبارات قرآنی بیفزایید.

۵- شناخت قرآن : مسلمانان، از زمان پیامبر(ص) تاکنون همیشه به قرآن عشق و علاقه خاصی داشته‌اند و هر کسی سعی کرده به شکلی در قالب شعر، هنر، نوشتن کتاب‌های لغت، تفسیر و... این علاقه را نشان دهد. در این بخش از کتاب، برای شما مطالب گوناگون و جالبی از قرآن کریم یا درباره آن، که نشان‌دهنده عظمت قرآن است، ارائه شده است.

مؤلفان کتاب برای شما توفیق و انس بیشتر با قرآن کریم را آرزو دارند.

درس اول

جلسه اول

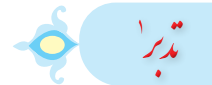
الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ مَهْدًا
وَجَعَلَ لَكُم فِيهَا سُبُلًا
لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ﴿١٠﴾

این جهان راه است و ما راهی و مرکب، خوبی ماست
ناصر خسرو

فعالیت

آیه ۱۰ سوره زخرف را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آن را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

تدبر

با توجه به آیه، به سؤال زیر پاسخ دهید:
خداوند در این آیه زمین را با دو ویژگی آفریده است، این دو ویژگی چه فایده‌ای برای انسان دارد.

حفظ

به انتخاب خود، یک جمله (پیام قرآنی) از این آیات را از حفظ بخوانید.

۱- «تدبر» یعنی تفکر و اندیشه در یک آیه یا یک عبارت از قرآن کریم. تدبر از یک سو زمینه دریافت نکته‌های دقیق‌تر و ظریف‌تر یک آیه را فراهم می‌کند و از سوی دیگر موجب اثربختری قلب آدمی از کلام الهی در زندگی می‌شود. تدبر دارای سطوح و مراحل مختلف است. اولین سطح تدبر، با دقت در آیات و معنای آنها قابل دستیابی است. هر درس با یک موضوع و یک یا چند سؤال تدبری آغاز می‌شود. با کمک معلم خود درباره این پرسش‌ها و پاسخ آنها گفت‌وگو کنید.

آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره برای یکدیگر بخوانید. سپس از کتاب گویا گوش کرده و با آن زمزمه کنید. آن‌گاه هر دانش‌آموز یک جمله از آیات را برای کلاس بخواند.

سورة الشورى

۱ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا
 ۲ إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى
 ۳ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ
 ۴ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ
 ۵ مَنْ يُنِيبُ ﴿١٢﴾ وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ
 ۶ بَغْيًا بَيْنَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَىٰ أَجَلٍ
 ۷ مُّسَمًّى لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكِتَابَ
 ۸ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿١٤﴾ فَلِذَلِكَ فَادْعُ وَاسْتَقِم
 ۹ كَمَا أُمِرْتَ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ
 ۱۰ مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ بَيْنَكُمُ اللَّهُ رَبُّنَا
 ۱۱ وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا حِجَّةَ
 ۱۲ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

درک معنا

فعالیت اول جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

وحی کردیم ، وصیت کردیم ، متفرق نشوید ، تشریح کرد ، وصیت کرد

معنا	کلمه	ردیف
سفارش کردیم، ...	وَصَّيْنَا	۴
... پراکنده نشوید	لَا تَتَفَرَّقُوا	۵

معنا	کلمه	ردیف
... ، مقرر کرد	شَرَعَ	۱
سفارش کرد، ...	وَصَّى	۲
...	أَوْحَيْنَا	۳

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۲- ما وَصَّيْنَا بِهِ:

۱- شَرَعَ لَكُمْ:

۴- وَ مَا وَصَّيْنَا بِهِ:

۳- أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ:

۶- وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ:

۵- أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ:

۱- ما: آنچه

الف- معنای قسمت اول آیه ۱۳ سوره شوری را بنویسید.

۱- شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ :

۲- ما وَصَّى بِهِ نُوحًا :

۳- وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ :

۴- وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى :

۵- أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ :

۶- وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ... ﴿۱۳﴾ :

ب- در صفحه ۴۸۷ قرآن کریم، چند پیام قرآنی که در دوره ابتدایی با آنها آشنا شده‌اید، آمده است. آنها را بیابید و یکی از آنها را همراه با معنای آن بنویسید.

متن :

ترجمه :

۱- هر روز در خانه یکی از صفحه‌های ۴۸۳ تا ۴۸۸ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه اول سوره شوری (صفحه ۴۸۳ قرآن کریم) حداقل سه جمله را که می‌توانید معنا کنید،

بیابید و همراه با معنا بنویسید.

خانه‌های
نورانی

۱- در اینجا «الَّذِي» را «آنچه» معنا کنید.

جلسه دوم

یادآوری و تمرین تلفظ حروف «ح ع غ ق»

در سال‌های گذشته با تلفظ حروف خاص آشنا شدیم؛ ولی با توجه به اهمیت تلفظ صحیح این حروف، در قرائت قرآن و نماز، برای کسب مهارت بیشتر، نحوه تلفظ این حروف و مقایسه آنها با حروف مشابه‌شان، یادآوری می‌شود. شایان ذکر است که مؤثرترین شیوه برای کسب مهارت تلفظ این حروف، گوش دادن به قرائت قاریان و اساتید مشهور و معتبر و تمرین و تکرار مطابق آن است.

۱- حرف «ه» به حالت معمولی، ولی «ح» به صورت غلیظ با گرفتگی گلو تلفظ می‌شود؛ مانند:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ سُبْحَانَ اللَّهِ

۲- حرف «أ» به حالت معمولی، ولی «ع» به صورت غلیظ و با فشردگی گلو تلفظ می‌گردد؛ مانند:

رَبِّ الْعَالَمِينَ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

۳- حرف «غ» به صورت نرم و قابل کشش تلفظ می‌شود؛ مانند:

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي

۴- ولی حرف «ق» به صورت محکم و غیرقابل کشش، از ته گلو تلفظ می‌گردد؛ مانند:

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

به قرائت آیات درس گوش دهید و ضمن توجه به صحت قرائت آیات، به نحوه تلفظ «ح ع غ ق» دقت کنید، تا شما نیز به این شیوه، صحیح و زیبا بخوانید.

آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره برای یکدیگر بخوانید. سپس از کتاب گویا گوش کرده و با آن زمزمه کنید. آن‌گاه هر دانش‌آموز یک جمله از آیات را برای کلاس بخواند.

سورة الزخرف

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ۱ حَمَّ ۱ وَالكِتَابِ الْمُبِينِ ۲ إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا
 ۲ عَرَبِيًّا لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۳ وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ
 ۳ لَدَيْنَا لَعَلِيَّ حَكِيمٌ ۴ أَفَنَضْرِبُ عَنْكُمْ الذِّكْرَ
 ۴ صَفْحًا أَنْ كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ۵ وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَبِيِّ
 ۵ فِي الْأَوَّلِينَ ۶ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَبِيِّ إِلَّا كَانُوا بِهِ
 ۶ يَسْتَهْزِئُونَ ۷ فَاهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَىٰ
 ۷ مَثَلُ الْأَوَّلِينَ ۸ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ
 ۸ وَالْأَرْضِ لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ۹ الَّذِي
 ۹ جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا
 ۱۰ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۱۰ وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً
 ۱۱ بِقَدَرٍ فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلَدَةً مَيِّتًا ۱۱ كَذَلِكَ نُخْرِجُ الْجَوْنَ ۱۱

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲

درک معنا

فعالیت اول جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

آنها ، پرسیدی از ، مرده ، اندازه

معنا	کلمه	ردیف
تا ، شاید	لَعَلَّ	۴
هدایت شوید، هدایت می‌شوید	تَهْتَدُونَ	۵

معنا	کلمه	ردیف
...	سَأَلْتِ	۱
... ، ایشان	هُنَّ	۲
محل آرامش	مَهْدٍ	۳

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

- ۱- وَ لَئِنْ سَأَلْتَهُمْ :
 ۲- مَنْ خَلَقَ :
 ۳- لَيَقُولُنَّ :
 ۴- لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ :
 ۵- جَعَلَ لَكُمْ الْأَرْضَ مَهْدًا :
 ۶- وَ جَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا :
 ۷- لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ :

نکته : فعل ماضی پس از کلمات شرط (إن، من، إذا و...) بهتر است به صورت مضارع معنا شود، هر چند ترجمه به صورت ماضی نیز اشکال ندارد؛ مانند :

إِنْ شَاءَ اللَّهُ : اگر خواست (← بخواهد) خدا؛ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ : اگر بودید (← باشید) مؤمن
 وَ مَنْ دَخَلَهُ كَانَ آمِنًا : و هر کس وارد آنجا شد (← شود) ایمن بود (← است)
 إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ : هنگامی که آمد (← بیاید) یاری خدا و پیروزی

۲- در اینجا «مَنْ» به صورت سؤالی (چه کسی) معنا می‌شود.

۴- سُبُل جمع سَبِيل و به معنای «راه‌ها» است.

۱- لَئِنْ = لَ + إِنْ

۳- لَيَقُولُنَّ = لَ + يَقُولُونَ + نَّ : حتماً می‌گویند

الف- ترجمه آیات ۹ و ۱۰ سورة زخرف را کامل کنید.

۱- وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضَ :

۲- لَيَقُولُنَّ خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ :

۳- الَّذِي جَعَلَ لَكُمْ الْاَرْضَ مَهْدًا :

۴- وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا :

۵- لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ :

ب- یکی از آداب اسلامی آن است که هنگام سوار شدن بر یک وسیله نقلیه این آیات را از سورة زخرف بخوانیم. سعی کنید آنها را با توجه به معنا حفظ کنید و در زمان مناسب بخوانید.

سُبْحٰنَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هٰذَا
پیام قرآنی

چه پاک و بزرگ است کسی که این (وسیله) را در اختیار ما قرار داد

وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ
وگر نه ما نمی توانستیم آن را در اختیار بگیریم

وَإِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ
و قطعاً ما به سوی پروردگارمان بازمی گردیم.

۱- هر روز در خانه یکی از صفحه های ۴۸۹ تا ۴۹۳ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۴۹۱ قرآن کریم، حداقل ۳ جمله آشنا یافته، همراه با معنا بنویسید.

کتاب بی مانند

پس از نزول قرآن کریم و با تأثیر سریع و شگفت آن بر مردم، مشرکان مکه به انواع دشمنی ها و دسیسه ها دست زدند تا مانع ایمان آوردن مردم و گسترش اسلام شوند. انواع این دشمنی ها و ایجاد محدودیت ها، راه به جایی نبرد. مشرکان که قرآن کریم و اخلاق و رفتار پیامبر اکرم را مهم ترین عامل اشتیاق مردم به ویژه جوانان به اسلام می دیدند، بر آن شدند تا با تهمت های ناروا، قرآن را از چشم مردم بیندازند. اما قرآن کریم با قدرت و اعتماد بی مانندی همه را به مبارزه طلبید و با قاطعیت تمام اعلام کرد که :

قُلْ لِّئِنِ اجْتَمَعَتِ الْإِنْسُ وَالْجِنُّ

ای پیامبر به مردم بگو اگر انس و جن جمع شوند

عَلَىٰ أَنْ يَأْتُوا بِمِثْلِ هَذَا الْقُرْآنِ

تا مانند این قرآن را بیاورند،

لَا يَأْتُونَ بِمِثْلِهِ

نمی توانند مانند آن را بیاورند

وَلَوْ كَانَ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ ظَهِيرًا

هر چند که یکدیگر را کمک و پشتیبانی کنند.

سوره اسراء

تاریخ اسلام و جهان شهادت می دهد چه در عصر نزول قرآن که اعراب جاهلی در شعر و شاعری بسیار توانا بودند و چه پس از آن، این مبارزه طلبی قرآن بی پاسخ ماند و هر کس که در این میدان گام نهاد، جز رسوایی و شکست بهره ای نداشت.

دشمنان حقیقت و دشمنان اسلام اگر به راستی قادر به آوردن حتی یک سوره کوتاه مانند سوره های قرآن بودند، به نحوی که انسان های بی طرف و حقیقت طلب، آن را کلامی مانند قرآن تشخیص دهند، قطعاً به جای هزینه های هنگفت به چنین کار به ظاهر ساده ای اقدام می کردند. اما تاریخ گواهی می دهد که این ادعا و پیش بینی قرآن کریم، همچون سایر آیات الهی، صحیح، حق و جاودانه است که :

وَإِنْ كُنْتُمْ فِي رَيْبٍ مِّمَّا نَزَّلْنَا عَلَىٰ عَبْدِنَا

و اگر تردید دارید نسبت به آنچه که ما بر بنده خود نازل کرده ایم؛

فَأْتُوا بِسُورَةٍ مِّثْلِهِ

یک سوره مانند آن بیاورید

وَادْعُوا شُهَدَاءَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ

و گواهان و یاورانتان را - غیر از خدا - برای این کار به کمک فراخوانید،

إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿۲۲﴾

اگر واقعاً راست می گوئید!

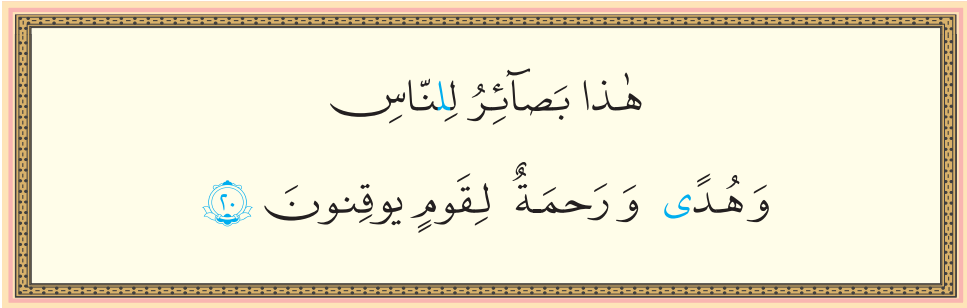
سوره بقره

قرآن کریم با لحنی دلسوزانه پس از این آیه می فرماید : ای انسان ها اگر نتوانستید چنین کاری بکنید که هرگز هم نخواهید توانست، از آتشی که سوخت آن مردم (کافران) و سنگ هاست، بر حذر باشید آن آتشی که برای کافران آماده شده است!

درس دوم

جلسه اول

بود روشکر راه سعادت   چو خورشید فروزان است قرآن

حمیب چایچیان (حسان)

فعالیت

آیه ۲۰ سوره جاثیه را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آن را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

تدبر

با توجه به آیه، به سؤال‌های زیر پاسخ دهید :

- ۱- قرآن چگونه روشنگری می‌کند؟ و برای چه کسانی؟
- ۲- قرآن برای اهل یقین چه نتایجی در پی دارد؟

حفظ

این آیه را از حفظ بخوانید.

آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره برای یکدیگر بخوانید. سپس از کتاب گویا گوش کرده و با آن زمزمه کنید. آن‌گاه هر دانش‌آموز یک جمله از آیات را برای کلاس بخواند.

سورة الدخان

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ۱ حَمْدٌ ۱ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ۲ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ
 ۲ مُبْرَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ۳ فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ
 ۳ أَمْرٍ حَكِيمٍ ۴ أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ۵
 ۴ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۶ رَبِّ السَّمَوَاتِ
 ۵ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ۷ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 ۶ يُحْيِي وَيُمِيتُ رَبُّكُمْ وَرَبُّ آبَائِكُمُ الْأُولِينَ ۸
 ۷ بَلْ هُمْ فِي شَكٍّ يَلْعَبُونَ ۹ فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ
 ۸ بِدُخَانٍ مُبِينٍ ۱۰ يَغْشى النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ۱۱
 ۹ رَبَّنَا اكشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ إِنَّا مُؤْمِنُونَ ۱۲ أَلَيْسَ لَهُمُ الذِّكْرَى
 ۱۰ وَقَدْ جَاءَهُمْ رَسُولٌ مُبِينٌ ۱۳ ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ
 ۱۱ مَجْنُونٌ ۱۴ إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا إِنَّكُمْ عَائِدُونَ ۱۵
 ۱۲ يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَى ۱۶ إِنَّا مُنْتَقِمُونَ ۱۳

درک معنا

فعالیت اول جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

زنده می‌کند ، می‌میراند ، نزد ، ارسال کننده

معنا	کلمه	ردیف
...	يُمِيتُ	۵
پیشین، پیشینیان	أَوَّلِينَ	۶
اهل یقین	مَوْقِنِينَ	۷

معنا	کلمه	ردیف
هشدار دهنده، بیم دهنده	مُنذِرٍ	۱
...	عِنْدَ	۲
... ، فرستنده	مُرْسِلٍ	۳
...	يُحْيِي	۴

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

- ۱- وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ : ۲- إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ :
- ۳- فِي لَيْلَةٍ مُّبَرَّكَةٍ : ۴- أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا :
- ۵- إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ : ۶- رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ :
- ۷- يُحْيِي ۚ وَيُمِيتُ : ۸- رَبُّ آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ ۳ :

۱- گاهی «واو» به معنای «سوگند به» است و به آن واو قسم می‌گویند. ۲- إِنْ + نا ← إِنَّنَا، إِنَّا

۳- ترکیب «آبَائِكُمُ الْأَوَّلِينَ» به صورت «پدران پیشین شما» معنا می‌شود و نه به صورت «پدران شما پیشین».

الف- ترجمه آیات ۱ تا ۷ سوره دخان را کامل کنید.

۱- حَمْرٌ ۱ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ۲ : ح ا م م

۲- إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبْرَكَةٍ :

۳- إِنَّا كُنَّا مُنذِرِينَ ۳ :

۴- فِيهَا يُفْرَقُ كُلُّ أَمْرٍ حَكِيمٍ ۴ أَمْرًا مِنْ عِنْدِنَا :

در آن (شب) هر کار مهمی (از سایر کارها) جدا و تعیین تکلیف می شود.

۵- إِنَّا كُنَّا مُرْسِلِينَ ۵ رَحْمَةً مِنْ رَبِّكَ :

۶- إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ۶ :

۷- رَبِّ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا إِنْ كُنْتُمْ مُوقِنِينَ ۷ :

ب- در صفحه ۴۹۸ قرآن کریم، خداوند جایگاه و مقام ارزشمند متقین در بهشت را توصیف کرده است. از

این مجموعه آیات، دو پیام قرآنی را همراه با معنای آن بنویسید.

جایگاه متقین در بهشت

متن :

ترجمه :

متن :

ترجمه :

پیام قرآنی

خانه های نورانی

۱- هر روز در خانه یکی از صفحه های ۴۹۴ تا ۴۹۸ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۴۹۷ قرآن کریم چند جمله آشنا یافته، همراه با معنا بنویسید.

جلسه دوم

یادآوری و تمرین تلفظ حروف « ط ص ث »

۱- حرف « ث » به حالت معمولی ولی « ط » به صورت درشت و پر با تکیه بر گلو تلفظ می‌گردد؛ مانند :

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ	إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ
سَلَامٌ هِيَ حَتَّى مَطَلَعِ الْفَجْرِ	إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ

۲- حرف « س » به حالت معمولی ولی « ص » به صورت درشت و پر با تکیه بر گلو تلفظ می‌گردد؛ مانند :

حَتَّى عَلَى الصَّلَاةِ	إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ
اللَّهُ الصَّمَدُ	اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

۳- همچنین حرف « س » به حالت معمولی ولی « ث » به صورت نوک زبانی و قراردادن زبان بین دندان تلفظ می‌گردد؛ مانند :

إِنَّا أَعْطَيْنَاكَ الْكَوْثَرَ	أَلِهَاتِكُمُ التَّكَاثُرُ
يَوْمَ يَكُونُ النَّاسُ كَالْفَرَاشِ الْمَبْثُوثِ	ثُمَّ كَلَّا سَوْفَ تَعْلَمُونَ

به قرائت آیات درس گوش دهید و ضمن توجه به صحت قرائت آیات، به نحوه تلفظ « ص ط ث » دقت کنید، تا شما نیز به این شیوه، فصیح و زیبا بخوانید.

آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره برای یکدیگر بخوانید. سپس از کتاب گویا گوش کرده و با آن زمزمه کنید. آن‌گاه هر دانش‌آموز یک جمله از آیات را برای کلاس بخواند.

سورة الجاثية

۱ مَن عَمِلْ صَٰلِحًا فَلِنَفْسِهِۦٓ وَمَنْ اَسَاءَ فَعَلِيَهَا ثُمَّ اِلَىٰ رَبِّكُمْ
 ۲ تُرْجَعُونَ ﴿١٥﴾ وَلَقَدْ اَتَيْنَا بَنِي اِسْرَآءِيْلَ الْكِتٰبِ
 ۳ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَهُمْ مِنَ الطَّيِّبٰتِ وَفَضَّلْنٰهُمْ
 ۴ عَلٰى الْعٰلَمِيْنَ ﴿١٦﴾ وَاْتَيْنَهُمْ بَيِّنٰتٍ مِّنَ الْاَمْرِ فَمَا اٰخْتَلَفُوا
 ۵ اِلَّا مَنۢ بَعْدَ مَا جَآءَهُمُ الْعِلْمُ بَغْيًا بَيْنَهُمْ اِنَّ رَبَّكَ
 ۶ يَقْضِيۢ بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيٰمَةِ فَيَمَّا كَانُوْا فِيْهِ يَخْتَلِفُوْنَ ﴿١٧﴾
 ۷ ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلٰى شَرِيْعَةٍ مِّنَ الْاَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ
 ۸ اَهْوَاءَ الَّذِيْنَ لَا يَعْلَمُوْنَ ﴿١٨﴾ اِنَّهُمْ لَن يُّغْنُوْا عَنْكَ
 ۹ مِّنَ اللّٰهِ شَيْئًا وَاِنَّ الظّٰلِمِيْنَ بَعْضُهُمْ اَوْلِيَاەءُ بَعْضٍ
 ۱۰ وَاللّٰهُ وَاِلٰى الْمُتَّقِيْنَ ﴿١٩﴾ هٰذَا بَصٰۤئِرٌ لِّلنَّاسِ وَهُدًى وَّرَحْمَةٌ
 ۱۱ لِّقَوْمٍ يُّوقِنُوْنَ ﴿٢٠﴾ اَمْ حَسِبَ الَّذِيْنَ اٰجْرَحُوْا السَّيِّاٰتِ
 ۱۲ اَنْ نَّجْعَلَهُمْ كَالَّذِيْنَ اٰمَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ
 ۱۳ سَوَآءًا مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَآءًا مَا يَحْكُمُوْنَ ﴿٢١﴾

درک معنا

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید. **فعالیت اول**

زندگی ، حکم می‌کنند ، بصیرت‌ها ، کارهای بد ، مرگ

معنا	کلمه	ردیف
...	مَمَات	۵
چه بد است	سَاءَ	۶
... ، قضاوت می‌کنند	يَحْكُمُونَ	۷

معنا	کلمه	ردیف
... ، بینش‌ها	بَصَائِرٍ	۱
... ، بدی‌ها، جمع سَيِّئَةٍ	سَيِّئَاتٍ	۲
یکسان، مساوی	سَوَاءٍ	۳
...	مَحِيَا	۴

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید. **فعالیت دوم**

- ۱- هَذَا بَصَائِرٌ لِلنَّاسِ :
- ۲- أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ :
- ۳- أَنْ نَجْعَلَهُمْ :
- ۴- كَالَّذِينَ آمَنُوا :
- ۵- سَوَاءٌ مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ :
- ۶- سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ :

الف- ترجمه دو آیه ۲۰ و ۲۱ سوره جاثیه را کامل کنید.

۱- هَذَا بَصَائِرٌ لِلنَّاسِ :

۲- وَهُدًى وَرَحْمَةً لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿٢٠﴾ :

۳- أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ : ... .. انجم دادند ... .. را

۴- أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ :

۵- سَوَاءٌ مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴿٢١﴾ :

ب- با دقت در آیات صفحه ۵۰۰ قرآن کریم، بیان کنید این شعر زیبا با کدام یک از جمله های قرآنی این صفحه

هم معناست :

هر چه کنی به خود کنی   گر همه نیک و بد کنی

آدمی و عملش

متن :

ترجمه :

خانه های نورانی

۱- هر روز در خانه یکی از صفحه های ۴۹۹ تا ۵۰۲ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۴۹۹ قرآن کریم حداقل دو جمله آشنا یافته، همراه با معنا بنویسید.

محمد رسول الله صلى الله عليه وآله

حضرت محمد صلی الله علیه و آله، آخرین پیامبر خدا و سید المرسلین است. آیات بسیاری از قرآن، سیمای تابناک پیامبر اکرم را با برترین صفات به تصویر کشیده است. برخی از این ویژگی‌ها و آیات مربوط به آنها چنین است.

ویژگی‌ها	آیات
بنده خدا و دریافت کننده قرآن و وحی الهی	تَبَارَكَ الَّذِي نَزَّلَ الْفُرْقَانَ عَلَى عَبْدِهِ لِيَكُونَ لِلْعَالَمِينَ نَذِيرًا فرقان ۱
پیامبر همه جهانیان در همه زمان‌ها	قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنِّي رَسُولُ اللَّهِ إِلَيْكُمْ جَمِيعًا اعراف ۱۵۸
بهره‌مند از برترین اخلاق نیکو	وَإِنَّكَ لَعَلَىٰ خُلُقٍ عَظِيمٍ قلم ۴
پیامبر لطف و رحمت بر همه جهانیان	وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ انبیاء ۱۰۷
الگوی نیکو و کامل	لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ احزاب ۲۱
مهربان و دلسوز	بِالْمُؤْمِنِينَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ توبه ۱۲۸

درس سوم

جلسه اول

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا
 فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾
 أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا
 جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

در صراط مستقیم ای دل کسی کمره نیست

حافظ

فعالیت

آیات ۱۳ و ۱۴ سوره احقاف را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آن را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

بدر

با توجه به آیات، به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:

- ۱- ارتباط آیه ۶ سوره حمد و آیه ۱۳ سوره احقاف را بررسی کنید.
- ۲- پاداش کسانی که گفتند خدای یکتا (الله)، پروردگار و صاحب اختیار (رب) ماست و از راه او منحرف نشدند، چیست؟

حفظ

آیه ۱۳ را از حفظ بخوانید.

سورة الاحقاف

۱ قُلْ مَا كُنْتُ بِدَعَاٍ مِنَ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفَعَلُ بِي
 ۲ وَلَا بِكُمْ إِنْ أَتَّبِعُ إِلَّا مَا يُوحَىٰ إِلَيَّ وَمَا أَنَا
 ۳ إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ
 ۴ وَكَفَرْتُمْ بِهِ وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَىٰ مِثْلِهِ
 ۵ فَأَمَنَ وَاسْتَكْبَرْتُمْ إِنْ اللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾
 ۶ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا سَبَقُونَا
 ۷ إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ فَسَيَقُولُونَ هَذَا فِكٌ قَدِيمٌ ﴿١١﴾
 ۸ وَمِنْ قَبْلِهِ كِتَابُ مُوسَىٰ إِمَامًا وَرَحْمَةً وَهَذَا كِتَابٌ
 ۹ مُصَدِّقٌ لِسَانًا عَرَبِيًّا لِيُنذِرَ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَبُشْرَىٰ
 ۱۰ لِلْمُحْسِنِينَ ﴿١٢﴾ إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا
 ۱۱ فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿١٣﴾ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ
 ۱۲ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٤﴾

درک معنا

فعالیت اول جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

پاداش ، یاران ، جاودان ، ترس ، انجام می‌دادند ، اندوهگین می‌شوند

معنا	کلمه	ردیف
...	خَالِدِينَ	۴
...	جَزَاء	۵
... ، عمل می‌کردند	كَانُوا يَعْمَلُونَ	۶

معنا	کلمه	ردیف
...	خَوْف	۱
... ، غمگین می‌شوند	يَحْزَنُونَ	۲
... ، اهل	أَصْحَاب	۳

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

- ۱- قَالُوا رَبَّنَا اللَّهُ: ۲- فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ:
- ۳- وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ: ۴- أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ:
- ۵- خَالِدِينَ فِيهَا: ۶- جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ:

۱- گاهی «بِ» به معنای «به سبب، به خاطر» است؛ بِمَا: به خاطر آنچه

الف- ترجمه آیات ۱۳ و ۱۴ سوره احقاف را کامل کنید.

۱- اِنَّ الَّذِيْنَ قَالُوا رَبَّنَا اللّٰهُ :

۲- ثُمَّ اسْتَقَامُوا : سپس در راه حق قرار گرفته و از آن منحرف نشدند.

۳- فَلَا خَوْفٌ عَلَيْهِمْ :

۴- وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿۱۳﴾ :

۵- اُولَٰئِكَ اَصْحَابُ الْجَنَّةِ :

۶- خٰلِدِيْنَ فِيْهَا :

۷- جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿۱۴﴾ :

ب- آیه‌ای در صفحه ۵۰۲ قرآن کریم به زیباترین و کامل‌ترین شکل سپاس و ستایش خداوند را بیان کرده است. آن پیام قرآنی را همراه با معنای آن بنویسید و سعی کنید آن را حفظ کنید و همیشه بخوانید.

همه در ستایش او

متن :

ترجمه :

- ۱- هر روز در خانه یکی از صفحه‌های ۵۰۲ تا ۵۰۶ قرآن کریم را بخوانید.
- ۲- از صفحه ۵۰۶ قرآن کریم چند جمله آشنا بیابید و همراه با معنای هر یک بنویسید.

خانه‌های
نورانی

جلسه دوم

یادآوری و تمرین تلفظ حروف «ذ ظ ض»

۱- حرف «ز» به حالت معمولی، ولی «ذ» به صورت نوک زبانی و قرار گرفتن زبان بین دندان تلفظ می‌شود؛

مانند :

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ   صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ
 إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ   بِإِذْنِ رَبِّهِمْ مِنْ كُلِّ أَمْرٍ

۲- حرف «ز» به حالت معمولی، ولی «ظ» نیز مثل «ذ» به صورت نوک زبانی، ولی درشت و پر، تلفظ

می‌شود؛ مانند :

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ   فَاللَّهُ خَيْرٌ حَفِظًا
 يُخْرِجُهُمْ مِنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ   وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

۳- حرف «ز» به حالت معمولی، ولی «ض» نیز مثل «ظ» به صورت نوک زبانی و درشت، ولی محکم

تلفظ می‌گردد؛ مانند :

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ   وَلَا الضَّالِّينَ
 الَّذِي أَنْقَضَ ظَهْرَكَ   إِرْحَمْ عَبْدَكَ الضَّعِيفَ

به قرائت آیات درس گوش دهید و ضمن توجه به صحت قرائت آیات، به نحوه تلفظ «ذ ظ ض» دقت کنید؛ تا

شما نیز به این شیوه فصیح و زیبا بخوانید.

سورة مُحَمَّدٍ ص

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ۝
 وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَي
 مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ
 بِالْهَمِّ ۝
 ذَلِكَ بَيِّنَاتٌ لِّلَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبِعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ
 آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ ۝ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ
 أَمْثَالَهُمْ ۝
 فَإِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبِ الرِّقَابِ ۝
 حَتَّىٰ إِذَا أَثَخِنْتُمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوَثَاقَ فَمَا مَتَّأَ بَعْدُ
 وَإِمَّا فِدَاءً ۝ حَتَّىٰ تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ۝
 ذَلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ
 لَانتَصَرْنَا مِنْهُمْ وَلَكِن لِّيَبْلُوَ بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ ۝ وَالَّذِينَ قُتِلُوا
 فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ ۝
 سَيَهْدِيهِمْ وَيُصْلِحُ
 بِالْهَمِّ ۝ وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ۝
 يَا أَيُّهَا الَّذِينَ
 آمَنُوا إِن تَنصُرُوا اللَّهَ يَنصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ ۝

۱

۲

۳

۴

۵

۶

۷

۸

۹

۱۰

۱۱

۱۲

۱۳

درک معنا

فعالیت اول جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

نازل شد ، کارها

معنا	کلمه	ردیف
...	نُزِّلَ	۴
...	أَنْزَلَ	۵

معنا	کلمه	ردیف
مانع شدند	صَدَّوْا	۱
محو و نابود کرد، همراه کرد	أَضَلَّ	۲
اعمال ، ...	أَعْمَالٌ	۳

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- الَّذِينَ كَفَرُوا : ۲- وَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ :

۳- أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ : ۴- بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ :

الف- ترجمه آیات اول و دوم سوره محمد (ص) را کامل کنید.

۱- الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدَّوْا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿١﴾ :

۲- وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ :

۳- وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ :

۴- وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ :

۵- كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾ :

گناهانشان را پوشاند و حال و روزشان را بهبود بخشید.

ب- در صفحه ۵۰۷ قرآن کریم خداوند مؤمنان را نوید می‌دهد که اگر با ایمان و عمل صالح، دین خدا و او را یاری کنند، خدا نیز آنها را یاری می‌کند. این پیام قرآنی شریفه را بیابید، همراه با معنای آن بنویسید و سعی کنید آن را حفظ کنید.

یاری خدا، یاری از خدا

متن :

ترجمه :

پیام قرآنی

۱- هر روز در خانه یکی از صفحه‌های ۵۰۷ تا ۵۱۰ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۵۰۸ قرآن کریم چند جمله آشنا بیابید و همراه با معنای آن بنویسید.

خانه‌های نورانی

بهداشت روانی در قرآن (۱)

بارها شنیده یا خوانده‌ایم که قرآن کریم، کتاب هدایت است؛ اما این سخن حق، به دقت و تدبر نیاز دارد. هرچند انسان از فطرت الهی برخوردار است؛ اما باید با اندیشه، عمل، تلاش و مبارزه با کاستی‌ها و تمایلات نفسانی، فطرت الهی خود را شکوفا کند. این شکوفایی نیازمند هدایت الهی است و این هدایت الهی است که راه را از چاه و درستی را از نادرستی روشن می‌سازد. از جمله بیماری‌ها و کاستی‌هایی که آدمی با آنها روبه‌روست و باید به درمان و رفع آنها بپردازد، بیماری‌ها و ناتوانی‌های روحی و روانی اوست. قرآن کریم در چند آیه خود را درمان و شفای بیماری‌هایی می‌داند که در قلب و وجود ما لانه کرده‌اند و مانع رشد و تعالی ما می‌شوند؛ مانند:

وَنُزِّلُ مِنَ الْقُرْآنِ مَا هُوَ شِفَاءٌ وَرَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ

۸۲

سورهٔ اسراء

يَا أَيُّهَا النَّاسُ قَدْ جَاءَكُمْ مَوْعِظَةٌ مِّن رَّبِّكُمْ

۵۷

وَ شِفَاءٌ لِّمَا فِي الصُّدُورِ وَ هُدًى وَ رَحْمَةٌ لِّلْمُؤْمِنِينَ

سورهٔ یونس

در این آیات شریفه چه زیبا قرآن، درمان و شفای خود را برای همهٔ مردم می‌داند؛ اما همان‌طور که می‌فرماید، مؤمنان از این داروی الهی بهتر بهره‌مند می‌شوند.

اینک به بیان برخی از مشکلات و بیماری‌های روحی و روانی و درمان آنها در پرتو آموزه‌های قرآنی می‌پردازیم. چه خوب است در یکایک آنها دقت کنیم و با مراجعه به خویش و بهره‌گیری از هدایت قرآن کریم چنین موانعی را از پیش پای رشد و تعالی خود برداریم.

درمان قرآن	آسیب‌های روحی و روانی
<p>۱- سَيَجْعَلُ اللَّهُ بَعْدَ عُسْرٍ يُسْرًا : خداوند به زودی پس از سختی آسانی می‌آورد. طلاق ۷</p> <p>۲- وَلَا تَأْيَسُوا مِنْ رَوْحِ اللَّهِ : از لطف و رحمت خدا ناامید نشوید. یوسف ۸۷</p>	<p>ناامیدی و یأس</p>
<p>أَلَا بِذِكْرِ اللَّهِ تَطْمَئِنُّ الْقُلُوبُ : بدانید فقط با یاد خداست که دل‌ها آرامش می‌یابد. رعد ۲۸</p>	<p>اضطراب و نگرانی</p>
<p>يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اسْتَعِينُوا بِالصَّبْرِ وَالصَّلَاةِ إِنَّ اللَّهَ مَعَ الصَّابِرِينَ ای مؤمنان از صبر و نماز کمک بگیرید؛ قطعاً خدا با صابران است. بقره ۱۵۳</p>	<p>نگرانی و ناراحتی</p>
<p>قُلْ يُعْبَادِي الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ بگو ای بندگان من که به خود ظلم کرده‌اید از رحمت و مهربانی خدا ناامید نشوید قطعاً خدا همه گناهان را می‌آمرزد، به راستی او بسیار آمرزنده و مهربان است. وَأَنذِبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ و به سوی پروردگارتان بازگردید و در برابر او تسلیم باشید. زمر ۵۳ و ۵۴</p>	<p>احساس گناه و ناامیدی از بخشش</p>
<p>۱- وَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ وَكَفَىٰ بِاللَّهِ وَكِيلًا و بر خدا توکل کن که حمایت و پشتیبانی خدا کافی است. احزاب ۳</p> <p>۲- وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ موفقیت من فقط از سوی خداست بر او توکل کردم و به سوی او باز می‌گردم. هود ۸۸</p>	<p>احساس شکست در زندگی</p>

درس چهارم

جلسه اول

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ

یک میوه از درخت غرور، آن تمخر است

فعالیت

سه جمله اول آیه ۱۱ سوره حجرات را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آن را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

تذکر

با توجه به آیه، به سؤال زیر پاسخ دهید:
چرا نباید «قومی»، «قومی دیگر» را مسخره کند؟

حفظ

دو پیام از این آیه را مشخص کرده و از حفظ بخوانید.

سورة الفتح

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

۱
۲
إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ﴿١﴾ لِيُغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ۳
مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ۴
صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢﴾ وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيمًا ﴿٣﴾۵
هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزِدُوا۶
إِيمَانًا مَعَ إِيْمَانِهِمْ ۚ وَ لِلَّهِ جُنُودُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ ۚ۷
وَ كَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤﴾ لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ۸
جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفَّرَ۹
عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ ۚ وَ كَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٥﴾۱۰
وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ۱۱
الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَ غَضِبَ اللَّهُ۱۲
عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَ أَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ ۚ وَ سَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٦﴾۱۳
وَ لِلَّهِ جُنُودُ السَّمٰوٰتِ وَ الْاَرْضِ وَ كَانَ اللَّهُ عَزِيمًا حَكِيمًا ﴿٧﴾

درک معنا

فعالیت اول جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

آرامش ، لشکریان

معنا	کلمه	ردیف
...	سَكِينَةٌ	۱
... ، جمع جُنْد	جُنُود	۲

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- هُوَ الَّذِي :

۲- أَنْزَلَ السَّكِينَةَ :

۳- جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ :

۴- عَلِيمًا حَكِيمًا :

الف - ترجمه آیه ۴ سوره فتح را کامل کنید.

۱- هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ :

۲- لِيَزِدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ : ... بیفزایند ... بر ...

۳- وَ لِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ :

۴- وَ كَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤﴾ :

ب- در صفحه ۵۱۲ قرآن کریم یک پیام بسیار زیبا و مشهور آمده است. آن را یافته، همراه با معنا بنویسید و حفظ کنید.

خدا، برترین قدرت

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

خانه‌های نورانی

۱- هر روز در خانه یکی از صفحه‌های ۵۱۱ تا ۵۱۵ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۵۱۱ و ۵۱۲ قرآن کریم چند جمله آشنا را بیابید و همراه با معنای هریک بنویسید (غیر از جمله آیه چهارم).

جلسه دوم

یادآوری و تمرین وقف بر جمله

برای آسان شدن خواندن متن قرآن، عبارات آن با علائمی تقسیم بندی شده است؛ که عبارت اند از:

۱- علامت شماره آیه که در آخر آیه قرار دارد و شایسته است برای تجدید نفس، بر آن توقف کنیم؛

مانند: **وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ۞ وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَزِيمًا ۞**

۲- علائم وقف در بین آیاتی که دارای چند جمله بوده و شایسته است که بر آنها نیز توقف کنیم.

این علائم، حروف ریزی است که بالای کلمات قرآن نوشته شده و پرکاربردترین آنها عبارت اند از:

ز ج ط ص

مانند: **لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ**

عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ

الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ

۳- آیاتی که دارای چند جمله است ولی علامت وقف ندارد و شایسته است که بر آنها نیز توقف کنیم، در متن آیات کتاب آموزش قرآن، بین این جمله ها مقداری فاصله ایجاد شده است، تا تشخیص آنها آسان تر شود؛ و معمولاً اول این جمله ها حروفی مانند (وَ... فَ... ثُمَّ... حَتَّى... إِنَّ) آمده است؛ مانند:

فَإِنْ بَغَتِ إحدُهُمَا عَلَى الْأُخْرَىٰ فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبَغَىٰ حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ

فَإِنْ فَاءَتْ فَاصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا

آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره برای یکدیگر بخوانید. سپس از کتاب گویا گوش کرده و با آن زمزمه کنید. آن‌گاه هر دانش‌آموز یک جمله از آیات را برای کلاس بخواند.

سُورَةُ الْحُجُرَاتِ

۱ وَ إِنْ طَائِفَتَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ اقْتَتَلُوا فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا
 ۲ فَإِنْ بَغَتِ إحدَاهُمَا عَلَى الْأُخْرَى فَقَاتِلُوا الَّتِي تَبْغِي
 ۳ حَتَّى تَفِيءَ إِلَى أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا
 ۴ بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴿٩﴾
 ۵ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ
 ۶ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴿١٠﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 ۷ لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَى أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ
 ۸ وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَى أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ وَلَا تَلْمِزُوا
 ۹ أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِالْأَلْقَابِ بِئْسَ الإِسْمُ الْفُسُوقِ
 ۱۰ بَعْدَ الإِيمَانِ وَمَنْ لَمْ يَتُبْ فَأُولَئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾

درک معنا

فعالیت اول جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

نباید مسخره کند ، می‌باشند ، زنان ، برادران ، اصلاح کنید

معنا	کلمه	ردیف
شاید	عَسَى	۵
... ، باشند	يَكُونُونَ ، يَكُونُوا	۶
...	نِسَاء	۷

معنا	کلمه	ردیف
...	إِخْوَةَ	۱
...	أَصْلِحُوا	۲
مورد رحمت قرار می‌گیرید	تُرْحَمُونَ	۳
...	لَا يَسْخَرُ	۴

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- اِنَّمَّا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ ۱

۲- فَاصْلِحُوا ۲

۳- وَاتَّقُوا اللَّهَ ۳

۴- لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ۴

۵- لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِّنْ قَوْمٍ ۵

۶- عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا ۶

۷- خَيْرًا مِنْهُمْ ۷

۸- وَلَا نِسَاءً مِّنْ نِّسَاءٍ ۸

۱- این جمله‌ها را به صورت «مؤمنان، فقط با هم برادرند» معنا کنید؛ یعنی مؤمنان فقط باید با هم برادری و مهربانی کنند نه جنگ و نزاع.

۲ و ۳- در این دو جمله حرف «من» معنا نمی‌شود و در آخر ترجمه، کلمه «را» می‌آید.

الف- ترجمه آیه ۱۰ و قسمت اول آیه ۱۱ سوره حجرات را کامل کنید.

۱- إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ :

دو برادران.

۲- وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ :

۳- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا :

۴- لَا يَسْخَرُ قَوْمٌ مِنْ قَوْمٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُونُوا خَيْرًا مِنْهُمْ :

۵- وَلَا نِسَاءٌ مِنْ نِسَاءٍ عَسَىٰ أَنْ يَكُنَّ خَيْرًا مِنْهُنَّ ...

باشند

ب- سوره حجرات یکی از جامع ترین سوره های اخلاقی قرآن کریم است. در این سوره مسائل مهم اعتقادی در زمینه اطاعت از خدا و پیامبر اکرم و نیز مسائل اجتماعی میان مسلمانان مانند صلح و پرهیز از جنگ و نیز مسائل اخلاقی آمده است. از صفحه ۵۱۷، یکی از این پیام های ارزشمند را انتخاب کنید و همراه با معنای آن بنویسید. سپس آن را حفظ و به آن پایبند باشید.

آیین زندگی

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

خانه های نورانی

۱- هر روز در خانه یکی از صفحه های ۵۱۵ تا ۵۲۰ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۵۱۷ قرآن کریم چند جمله آشنا بیابید و همراه با معنای هر یک بنویسید.

بهداشت روانی در قرآن (۲)

در درس قبل با برخی از مشکلات روحی و روانی آدمی و درمان‌های قرآن کریم آشنا شدیم. اینک نیز به تعداد دیگری از این مشکلات توجه می‌کنیم.

درمان قرآن	آسیب‌های روحی و روانی
<p>۱- وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ^ع نیکی و بدی یکسان نیست؛ إِدْفَعِ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ (بدی) را با آنچه که بهتر است، از بین ببرد (بدی را با بدی پاسخ ندهید). فصلت ۳۴</p> <p>۲- وَلْيَعْفُوا وَلْيَصْفَحُوا ^ع باید عفو کنند و گذشت نمایند؛ أَلَا تَحِبُّونَ أَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَكُمْ ^ع مگر دوست ندارید که خداوند شما را ببخشد؟! نور ۲۲</p>	<p>لج‌بازی و کینه‌توزی</p>
<p>۱- وَالْكٰظِمِينَ الْغَيْظَ (افراد با تقوا) خشم خود را فرو می‌خورند وَالْعَافِينَ عَنِ النَّاسِ و مردم را عفو می‌کنند. آل عمران ۱۳۴</p> <p>۲- فَمَنْ عَفَىٰ وَأَصْلَحَ هرکس که (دیگری را) ببخشد و با او آشتی کند، فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ خداوند به او پاداش می‌دهد. شوری ۴۰</p>	<p>خشم و عصبانیت</p>
<p>وَلَا تَهِنُوا سستی نکنید وَلَا تَحْزَنُوا و ناراحت و نگران نباشید وَأَنْتُمْ الْأَعْلَوْنَ که شما برترید، إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ اگر مؤمن باشید.</p> <p>آل عمران ۱۳۹</p>	<p>خودکم‌بینی</p>

درس پنجم

جلسه اول

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٥﴾ آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ

إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿١٦﴾

كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾ وَبِالْأَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾

وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾

بهشت حق، جزای متقین است

فعالیت

آیات ۱۵ تا ۱۹ سوره ذاریات را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آنها را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

بدر

با توجه به آیه، به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:

- ۱- چگونه می‌توانیم از زمره «مُحْسِنِينَ» باشیم؟
- ۲- آیا شما نمونه عملی برای آیه ۱۹ سوره ذاریات سراغ دارید؟

حفظ

آیه ۱۹ را از حفظ بخوانید.

سورة الذاریات

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

۱ وَالذَّرِیَّتِ ذُرُوًّا ۱ فَالْحُمَلِیَّتِ وَقْرًا ۲ فَالْجُرِیَّتِ یُسْرًا
 ۳ ۳ فَالْمُقَسِّمِیَّتِ اَمْرًا ۴ اِنَّمَا تُوْعَدُوْنَ لَصَادِقٍ ۵
 ۴ وَ اِنَّ الدِّیْنَ لَوَاقِعٌ ۶ وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ ۷
 ۵ اِنَّا كُمْ لَفِیْ قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ ۸ یُؤْفَكُ عَنْهُ مَنْ اُفِكَ ۹
 ۶ قَتَلَ الْخَرُصُوْنَ ۱۰ الَّذِیْنَ هُمْ فِیْ غَمْرَةٍ سَاهُوْنَ ۱۱
 ۷ یَسْئَلُوْنَ اَیَّانَ یَوْمِ الدِّیْنِ ۱۲ یَوْمَ هُمْ عَلَی النَّارِ یُفْتَنُوْنَ ۱۳
 ۸ ذُو قُوًّا فِتْنَتِكُمْ ۹ هَذَا الَّذِیْ كُنْتُمْ بِهٖ تَسْتَعْجِلُوْنَ ۱۴
 ۹ اِنَّ الْمُتَّقِیْنَ فِیْ جَنَّٰتٍ وَعُیُوْنٍ ۱۵ اَخِذِیْنَ مَا اَتٰهُمْ
 ۱۰ رَبُّهُمْ اِنَّهُمْ كَانُوْا قَبْلَ ذٰلِكَ مُّحْسِنِیْنَ ۱۶ كَانُوْا قَلِیْلًا
 ۱۱ مِنْ اَیْلِیْ مَا یَهْجَعُوْنَ ۱۷ وَ بِالْاَسْحَارِ هُمْ یَسْتَغْفِرُوْنَ ۱۸
 ۱۲ وَ فِیْ اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّآئِلِ وَ الْمَحْرُوْمِ ۱۹ وَ فِی الْاَرْضِ
 ۱۳ اٰیٰتٌ لِّلْمُوقِنِیْنَ ۲۰ وَ فِیْ اَنْفُسِكُمْ اَفْلا تَبْصُرُوْنَ ۲۱

درک معنا

فعالیت اول جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

استغفار می‌کنند ، بودند ، سخرها ، نیازمند ، ثروت

معنا	کلمه	ردیف
... ، جمع مال	أموال	۴
نیازمند، درخواست کننده	سائل	۵
محروم ، ...	مَحْرُوم	۶

معنا	کلمه	ردیف
...	كانوا	۱
... ، جمع سحر	أسحار	۲
... ، آمرزش می‌خواهند	يَسْتَغْفِرُونَ	۳

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- اِنَّ الْمُتَّقِينَ :

۲- فِي جَنَّتٍ وَعُيُونٍ :

۳- اِنَّهُمْ كَانُوا :

۴- هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ :

۵- وَفِي اَمْوَالِهِمْ :

۶- لِلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ :

الف- ترجمه آیات ۱۵ تا ۱۹ سوره ذاریات را کامل کنید.

۱- اِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ ﴿١٥﴾ :

۲- آخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ : آنچه ... به آنها می دهد می گیرند؛

۳- اِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ ﴿١٦﴾ :

۴- كَانُوا قَلِيلًا مِنَ اللَّيْلِ مَا يَهْجَعُونَ ﴿١٧﴾ :

آنها فقط کمی از شب را می خوابیدند (و بیشتر شب را در دعا و نماز بودند).

۵- وَ بِالْاَسْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ ﴿١٨﴾ :

۶- وَ فِي اَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿١٩﴾ : سهمی است

ب- در صفحه ۵۲۳ قرآن کریم، خداوند به پیامبر می فرماید : «به مؤمنان پند و تذکر بده که برای آنها سودمند است». این پیام قرآنی را بیابید، همراه با ترجمه آن بنویسید.

مؤمنان را سود بخشید!

متن :

ترجمه :

پیام قرآنی

۱- هر روز در خانه یکی از صفحه های ۵۲۱ تا ۵۲۵ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۵۲۳ قرآن کریم چند جمله آشنا بیابید و معنا کنید.

خازنهای نورانی

جلسه دوم

یادآوری و تمرین نحوه وقف بر کلمات

کلمات هر جمله قرآن، متصل به هم خوانده می شود، و وقتی در آخر جمله وقف می کنیم، حرکت آخر کلمه را نمی خوانیم. حرکتی که در حالت وقف خوانده نمی شوند، عبارت اند از :

۱- حرکات کوتاه آخر کلمه «   » که در حالت وقف خوانده نمی شود؛ مانند :

رَبِّ الْعَلَمِينَ ← رَبِّ الْعَلَمِينَ
 مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ ← مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ
 وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ ← وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

۲- واو کوچک و یاء کوچک زیره « هِ هِ هِ هِ » در حالت وقف خوانده نمی شود؛ مانند :

لَا شَرِيكَ لَهُ ← لَا شَرِيكَ لَهُ
 وَبِحَمْدِهِ ← وَبِحَمْدِهِ

۳- تنوین « اَ اَ اَ » در حالت وقف خوانده نمی شود، مانند :

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ ← قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ
 إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ ← إِنَّ الْإِنْسَانَ لَفِي خُسْرٍ
 إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا ← إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا

۴- توجه دارید که الف بعد از تنوین، به جای تنوین خوانده می شود و در مواردی که الف تنوین نوشته نشده نیز، الف به جای تنوین خوانده می شود؛ مانند :

إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ← إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى
 وَإِمَّا فِدَاءً ← وَإِمَّا فِدَاءً

۵- تاء گرد با هر حرکتی باشد، به هاء ساکن تبدیل می شود؛ مانند :

وَفِي الْأَخِرَةِ حَسَنَةٌ ← وَفِي الْأَخِرَةِ حَسَنَةٌ

سورة القمر

۱ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٤٠﴾
 ۲ وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ﴿٤١﴾ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا
 ۳ كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ مُقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾ أَكْفَارَكُمْ
 ۴ خَيْرٌ مِنْ أَوْلَئِكَكُمْ أَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾
 ۵ أَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرُونَ ﴿٤٤﴾ سَيَهْرَمُ الْجَمْعُ
 ۶ وَيَوْلُونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ
 ۷ أَدهى وَأَمْرٌ ﴿٤٦﴾ إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعْرٍ ﴿٤٧﴾
 ۸ يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾
 ۹ إِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾ وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ
 ۱۰ كَلِمَةٍ بِالْبَصَرِ ﴿٥٠﴾ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ
 ۱۱ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٥١﴾ وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾
 ۱۲ وَكُلُّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٌّ ﴿٥٣﴾ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ
 ۱۳ وَنَهَرٍ ﴿٥٤﴾ فِي مَقْعَدِ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾

درک معنا

فعالیت اول جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

پند ، خاندان ، آسان کردیم

معنا	کلمه	ردیف	معنا	کلمه	ردیف
پندگیرنده	مُدَّكِر	۴	...	يَسَّرْنَا	۱
هشدارها، هشداردهندگان	نُذِر	۵	... ، یاد	ذِكْر	۲
مجازات کردیم، گرفتیم	أَخَذْنَا	۶	آل ، ...	آل	۳

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۲- لِلذِّكْرِ :

۱- وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ :

۴- آل فِرْعَوْنَ :

۳- وَلَقَدْ جَاءَ :

۶- كُتِبَ عَلَيْهَا :

۵- كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا :

۷- فَأَخَذْنَاهُمْ :

الف - ترجمه آیات ۴۰ تا ۴۲ سوره قمر را کامل کنید.

۱- وَ لَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ :

۲- فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٤٠﴾ : هج ... ؟!

۳- وَ لَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ﴿٤١﴾ :

۴- كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُفَّهَا :

۵- فَآخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ مُقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾ :

... را آن گونه که فردی عزتمند و مقتدر مجازات می کند.

ب - در صفحه ۵۲۷ قرآن کریم، خداوند می فرماید : «در دستیابی به حق، ظن و گمان کافی نیست». در حقایق مهم همچون اعتقادات دینی باید به یقین و اطمینان کامل دست یافت. این جمله حکیمانه را بیابید و همراه با معنای آن بنویسید.

فقط یقین!

متن :

ترجمه :

- ۱- هر روز در خانه یکی از صفحه‌های ۵۲۶ تا ۵۳۰ قرآن کریم را بخوانید.
- ۲- از صفحه ۵۲۷ قرآن کریم چند جمله آشنا بیابید و همراه با معنای هر یک بنویسید.

خانه‌های نورانی

درس ششم

جلسه اول

وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ﴿٧﴾ أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ﴿٨﴾
 وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ﴿٩﴾

عدالت خواه و عادل چون خدا باش

فعالیت

آیات ۷ تا ۹ سوره الرحمن را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آنها را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

تذکر

با توجه به آیات، به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:

- ۱- چرا کم فروشی و گران فروشی، مخالفت انسان در برابر نظم و قوانین حکیمانه خداوند است؟
- ۲- منظور از اقامه قسط (برپایی عدالت) در این امور چیست؟ «وزن کردن کالا»، «مشورت دادن»، «رعایت حقوق مردم» (حق الناس)

حفظ

این سه آیه را از حفظ بخوانید.

سورة الرَّحْمَنِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الرَّحْمَنِ ۝۱ عَلَّمَ الْقُرْآنَ ۝۲ خَلَقَ الْإِنْسَانَ ۝۳

عَلَّمَهُ الْبَيَانَ ۝۴ الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ ۝۵

وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ ۝۶ وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا

وَوَضَعَ الْمِيزَانَ ۝۷ أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ ۝۸

وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ ۝۹

وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ ۝۱۰ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلُ

ذَاتُ الْأَكْمَامِ ۝۱۱ وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ ۝۱۲

فَبِأَيِّ آيَاتِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝۱۳ خَلَقَ الْإِنْسَانَ

مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ۝۱۴ وَخَلَقَ الْجَانَّ مِنْ مَارِجٍ مِنْ

نَارٍ ۝۱۵ فَبِأَيِّ آيَاتِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝۱۶ رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ

وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ۝۱۷ فَبِأَيِّ آيَاتِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ۝۱۸

درک معنا

فعالیت اول جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

سجده می‌کند ، ترازو ، طغیان نکنید

معنا	کلمه	ردیف
قرارداد، نهاد	وَضَعَ	۴
... ، معیار	میزان	۵
... ، از حد نگذرید	لا تَطْغَوْا	۶

معنا	کلمه	ردیف
علف، گیاه بدون ساقه	نَجْم	۱
...	يَسْجُدُ	۲
برافراشت	رَفَعَ	۳

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۲- وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ:

۱- الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ:

۴- رَفَعَهَا:

۳- يَسْجُدَانِ:

۶- أَلَّا تَطْغَوْا:

۵- وَوَضَعَ الْمِيزَانَ:

۸- بِالْقِسْطِ:

۷- وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ:

۱- «نجم» به معنای «ستاره» نیز است؛ اما در اینجا بهتر است به معنایی که در جدول آمده، ترجمه شود.

۳- قسط : عدل

۲- أَلَّا = آن + لا

الف- ترجمه آیات ۵ تا ۹ سورة الرَّحْمَن را کامل کنید.

- ۱- الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ : ... و ... با حساب و اندازه در نظم هستند.
- ۲- وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ :
- ۳- وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ :
- ۴- أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ :
- ۵- وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ :
- ۶- وَلَا تَخْسِرُوا الْمِيزَانَ : در ... (وزن کردن و سنجیدن) کم و کاست نگذارید.

ب- یکی از پیام‌های زیبا و پرمعنای قرآن کریم که در سال‌های قبل نیز با آن آشنا شده‌اید، در صفحه ۵۳۳ قرآن کریم آمده است. این پیام را بیابید و همراه با معنای آن بنویسید.

نیکی جواب نیکی

متن :

ترجمه :

۱- هر روز در خانه یکی از صفحه‌های ۵۳۱ تا ۵۳۴ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۵۳۲ و ۵۳۳ قرآن کریم چند آیه یا جمله آشنا بیابید و همراه با معنای هر یک

بنویسید.

خانه‌های
نورانی

جلسه دوم

الف وصل

۱- الف بدون حرکت در اول کلمه را، **الف وصل**^۱ می‌نامند، زیرا در حالت وصل به کلمه قبل، خوانده نمی‌شود؛ از این رو در آیات کتاب درسی به رنگ آبی نوشته شده است؛ مانند:

بِسْمِ اللَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ صِرَاطَ الَّذِينَ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ

۲- الف وصل در ابتدای جمله، خوانده می‌شود؛ از این رو در آیات کتاب درسی، حرکت آن به شکل ریز نوشته شده است؛ مانند:

الْحَمْدُ لِلَّهِ إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ

۳- اکثر کلمات دارای الف وصل، در وسط جمله آمده و الف وصلشان خوانده نمی‌شود، ولی اگر بخواهیم از کلمه دارای الف وصل شروع کنیم، باید آن را با حرکت مناسب بخوانیم، به این شرح:

اغلب الف‌های وصل قبل از لام است «ال-» و در ابتدا با فتحه خوانده می‌شود؛ مانند:

حالت وصل: الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ

حالت وقف و ابتدا: الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُؤْمِنُ الْمُهَيْمِنُ الْعَزِيزُ الْجَبَّارُ

۴- اگر اولین حرکت کلمه، ضمه باشد، الف وصل در ابتدا با ضمه خوانده می‌شود؛ مانند:

حالت وصل: يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمْ

حالت وقف و ابتدا: يَا أَيُّهَا النَّاسُ اعْبُدُوا رَبَّكُمْ

۵- در سایر موارد، الف وصل با کسره خوانده می‌شود؛^۲ مانند:

حالت وصل: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ

حالت وقف و ابتدا: يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ

۶- تنوین نزد الف وصل، به شکل نون مکسور ریز نوشته شده است و در حالت وصل به صورت نون مکسور خوانده می‌شود؛ مانند:

حالت وصل: وَرَهْبَانِيَّةٍ ابْتَدَعُوهَا أَوْلَهُوا إِنْفِضُوا إِلَيْهَا

حالت وقف و ابتدا: وَرَهْبَانِيَّةٍ ابْتَدَعُوهَا أَوْلَهُوا إِنْفِضُوا إِلَيْهَا

۱- الف وصل را همزه وصل نیز می‌نامند.

۲- این قواعد استثنا نیز دارد که اغلب در اول جمله نیست.

آیات درس را در گروه‌های دو یا سه نفره برای یکدیگر بخوانید. سپس از کتاب گویا گوش کرده و با آن زمزمه کنید. آن‌گاه هر دانش‌آموز یک جمله از آیات را برای کلاس بخواند.

سورة الواقعة

۱ نَحْنُ خَلَقْنَاكُمْ فَلَوْلَا تُصَدِّقُونَ ﴿٥٧﴾ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ ﴿٥٨﴾
 ۲ ءَأَنْتُمْ تَخْلُقُونَهُ أَمْ نَحْنُ الْخَالِقُونَ ﴿٥٩﴾ نَحْنُ قَدَرْنَا
 ۳ بَيْنَكُمْ الْمَوْتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسْبُوقِينَ ﴿٦٠﴾ عَلَىٰ أَنْ
 ۴ نُبَدِّلَ أَمْثَالَكُمْ وَنُنشِئْكُمْ فِيمَا لَا تَعْلَمُونَ ﴿٦١﴾ وَلَقَدْ
 ۵ عَلَّمْتُمُ النَّشَأَ الْأُولَىٰ فَلَوْلَا تَذَكَّرُونَ ﴿٦٢﴾ أَفَرَأَيْتُمْ
 ۶ مَا تَحْرُثُونَ ﴿٦٣﴾ ءَأَنْتُمْ تَزْرَعُونَهُ أَمْ نَحْنُ الزَّارِعُونَ ﴿٦٤﴾
 ۷ لَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَاهُ حُطَامًا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٥﴾ إِنَّا
 ۸ لَمُعْرِمُونَ ﴿٦٦﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٦٧﴾ أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي
 ۹ تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾ ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ
 ۱۰ ﴿٦٩﴾ لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾
 ۱۱ أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِي تُورُونَ ﴿٧١﴾ ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا
 ۱۲ أَمْ نَحْنُ الْمُنشِئُونَ ﴿٧٢﴾ نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذَكِّرَةً
 ۱۳ وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ﴿٧٣﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

درک معنا

فعالیت اول جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

می‌آشامید ، می‌رویانید ، دیدید ، شکر می‌کنید ، می‌خواهیم ، کشاورز

معنا	کلمه	ردیف	معنا	کلمه	ردیف
... ، می‌نوشید	تَشْرَبُونَ	۳	... ، دقت کردید	رَأَيْتُمْ	۱
... ، سپاسگزاری می‌کنید	تَشْكُرُونَ	۴	...	نَشَاءُ	۲

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

- ۱- أَفَرَأَيْتُمْ :
 ۲- ءَأَنْتُمْ :
 ۳- لَوْ نَشَاءُ :
 ۴- جَعَلْنَاهُ :
 ۵- بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ :
 ۶- فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ :

نکته: گاهی بهتر است «اسم فاعل» یا «اسم مفعول» در جمله به صورت فعل معنا شود؛ مانند :

- لِلزَّكَاةِ فَاعِلُونَ : برای زکات انجام دهندگان هستند. ← زکات را می‌پردازند.
 وَمَا نَحْنُ بِمَبْعُوثِينَ : و ما برانگیخته شدگان نیستیم. ← و ما برانگیخته نمی‌شویم.

۱- فَلَوْ... : پس چرا...

الف- ترجمه آیات ۶۸ تا ۷۰ سوره واقعه را کامل کنید.

۱- أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِي تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾ :

۲- ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنزِلُونَ ﴿٦٩﴾ :

... .. آن را از ابر فرو فرستادید یا ما هستیم که آن را فرو می فرستیم.

۳- لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾ :

..... تلخ و شور،

ب- از صفحه ۵۳۷ قرآن کریم، چند پیام قرآنی می توانید انتخاب کنید. یکی از آنها را همراه با معنا بنویسید.

متن :

ترجمه :

یام قرآنی

خانه بای
نورانی

۱- هر روز در خانه یکی از صفحه های ۵۳۵ تا ۵۳۷ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۵۳۷ قرآن کریم چند جمله آشنا بیابید و آنها را همراه با معنای هر یک بنویسید.

تلخ و شیرین^۱

تمام رودهای بزرگ که آب شیرین دارند، وقتی به دریاها می‌ریزند، در کنار ساحل، دریایی از آب شیرین درست می‌کنند و آب‌های شور را به عقب می‌رانند. برخلاف انتظار اولیه، این دو دریا، به علت تفاوت درجه غلظت نمک، تا فاصله‌های دور با یکدیگر آمیخته نمی‌شوند و حتی رنگ این آب‌ها با هم متفاوت است. گویا در بین آنها حائل و مانعی قرار گرفته است که از درآمیختن آنها با یکدیگر جلوگیری می‌کند. این پدیده، سرمایه بزرگی است که انسان‌ها از زمان‌های قدیم با استفاده از آن زمین‌های بسیاری را آبیاری می‌کردند و زیر کشت درختان می‌بردند.

قرآن کریم از این شگفتی زیبا و پربرکت آفرینش در چند جا سخن گفته است.

وَهُوَ الَّذِي مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ هَذَا عَذْبٌ فُرَاتٌ وَهَذَا مِلْحٌ أُجَاجٌ
وَجَعَلَ بَيْنَهُمَا بَرْزَخًا وَحِجْرًا مَحْجُورًا ﴿۵۲﴾

و او کسی است که دو دریا را در کنار هم قرار داد؛ یکی گوارا و شیرین و دیگری شور و تلخ،
و در میان آنها حائل و مانعی قرار داد تا با هم مخلوط نشوند.

سورة فرقان

مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿۱۹﴾ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿۲۰﴾
فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿۲۱﴾

دو دریا را در حالی که با هم تماس دارند، در کنار هم قرار داد. در میان آن دو، حائلی است که این
دو با یکدیگر آمیخته و مخلوط نمی‌شوند.

پس کدام یک از نعمت‌های پروردگارتان را انکار می‌کنید؟!
سورة الرَّحْمَنِ

۱- برگرفته از تفسیر نمونه، جلد ۱۵، صفحه ۱۲۱ و جلد ۲۳، صفحه ۱۲۴

درس، مضمون

جلسه اول

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ
 وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ
 وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ
 وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ

خدا با حکمت و میزان، رسولان را هدایت می‌کند

فعالیت

آیه ۲۵ سوره حدید را همراه با رمزبینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آن را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

تذکر

با توجه به آیه، به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:

- ۱- خداوند پیامبرانش را با چه ابزار و امکاناتی برای هدایت مردم فرستاد؟
- ۲- هدف از فرستادن پیامبران چیست؟

حفظ

به انتخاب خود یک جمله (پیام قرآنی) از این آیه را از حفظ بخوانید.

سُورَةُ الْحَدِيدِ

۱ لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ
 ۲ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ
 ۳ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَن يَنْصُرُهُ
 ۴ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٤٥﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا
 ۵ نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ
 ۶ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ﴿٤٦﴾ ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم
 ۷ بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنْجِيلَ
 ۸ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهَابَنِيَّةٍ
 ۹ ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ
 ۱۰ فَمَارَعُوهَا حَقًّا رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ
 ۱۱ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَسِقُونَ ﴿٤٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ
 ۱۲ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ يُؤْتِكُمْ كِفْلَيْنِ مِنْ رَحْمَتِهِ وَيَجْعَلْ لَكُمْ
 ۱۳ نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿٤٨﴾

درک معنا

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید. **فعالیت اول**

یاری می‌کند ، پیامبران ، فایده‌ها ، قدرتمند ، آهن

معنا	کلمه	ردیف
سختی	بَأْسٌ	۵
...	مَنَافِعُ	۶
...	يَنْصُرُ	۷
قوی ، ...	قَوِيٌّ	۸

معنا	کلمه	ردیف
... ، جمع رَسُول	رُسُلٌ	۱
دلایل روشن ، جمع بَيِّنَةٌ	بَيِّنَاتٌ	۲
رفتار کند ... به، به‌پا دارد	يَقُومُ ... بِـ	۳
...	حَدِيدٌ	۴

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید. **فعالیت دوم**

- ۱- أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا :
 ۲- بِالْبَيِّنَاتِ :
 ۳- أَنْزَلْنَا مَعَهُمْ :
 ۴- أَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ :
 ۵- بَأْسٌ شَدِيدٌ :
 ۶- مَنَافِعُ لِلنَّاسِ :
 ۷- لِيَعْلَمَ اللَّهُ :
 ۸- يَنْصُرُهُ :

۲- گاهی «شَدِيدٌ» به معنای «بسیار» است.

۱- گاهی «بِ» به صورت «با» معنا می‌شود.

۳- در اینجا «يَعْلَمُ» به معنای «بشناسد» یا «مشخص‌کند» است.

الف- ترجمه آیه ۲۵ سوره حدید را کامل کنید.

۱- لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ :

۲- وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ :

۳- لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ :

۴- وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ :

۵- وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ :

و ... .. را که ... .. و ... .. در حالی که (خدا از دید او) نهان است.

۶- إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ :

ب- از آیات بالا، یک پیام قرآنی را که در سال های قبل با آن آشنا شده اید، بیابید و همراه با معنای آن در قسمت پایین بنویسید. این پیام چه نکاتی را به ما متذکر می شود.

همه جا با ما!

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

خانه های نورانی

- ۱- هر روز در خانه یکی از صفحه های ۵۳۸ تا ۵۴۱ قرآن کریم را بخوانید.
- ۲- از صفحه ۵۳۸ قرآن کریم چند جمله آشنا بیابید و همراه با معنای هر یک بنویسید.

جلسه دوم

کوتاهی و کشیدگی حرکات

حرکات کوتاه « َ ـ ِ ـ ُ » معمولاً به حالت کوتاه خوانده می‌شود، و حرکات کشیده « ِ ـ ِ ـ ِ » اغلب به صورت کشیده تلفظ می‌شود؛ ولی در گفت‌وگوی فارسی گاهی حرکات کوتاه را به حالت کشیده می‌خوانیم؛ مانند کشیده خواندن اول کلمات «أصل، علم، شغل» و گاهی حرکات کشیده را به صورت کوتاه می‌خوانیم؛ مانند کوتاه خواندن کلمات «آب، سیب، خوب»

در خواندن قرآن باید حرکات کوتاه همواره به حالت کوتاه و حرکات کشیده همیشه به صورت کشیده خوانده شود، زیرا کشیده خواندن حرکات کوتاه، آنها را به حرکات کشیده تبدیل می‌کند و کوتاه خواندن حرکات کشیده، آنها را به حرکات کوتاه تبدیل می‌کند و کلاً موجب تغییر معنای کلمه می‌شود.

مثلاً اگر فتحه در کلمه «قَالَ» کشیده خوانده شود به صورت «قَالَ» در لحن عربی به حالت «قَالَ» بیان می‌شود و معنای کلمه از فعل مفرد به مثنی تبدیل می‌گردد؛ همچنین اگر ضمه در کلمه «يَقُولُ» کشیده خوانده شود به صورت «يَقُولُ» در لحن عربی به حالت «يَقُولُوا» بیان می‌شود و معنای فعل مفرد به جمع تبدیل می‌گردد؛ متقابلاً اگر الف در آخر کلمه «قَالَ» کوتاه خوانده شود، در لحن عربی به حالت «قَالَ» بیان می‌شود و معنای فعل جمع به مفرد تبدیل می‌گردد. همچنین اگر واو در آخر کلمه «يَقُولُوا» کوتاه خوانده شود، در لحن عربی به حالت «يَقُولُ» بیان می‌شود و معنای فعل جمع به مفرد تبدیل می‌گردد.

این جابه‌جایی حرکات کوتاه و کشیده معمولاً در آخر کلمات پیش می‌آید؛ از این رو برای درست خواندن حرکات کوتاه آخر کلمه، باید کلمات هر جمله را متصل به هم بخوانیم و بین کلمات فاصله ندهیم؛ مانند:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ
صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

برای درست خواندن حرکات کشیده نیز باید بر کشیدگی آنها تأکید کنیم؛ مانند:

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ مَلِكِ يَوْمِ الدِّينِ إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ
صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

به قرائت آیات درس گوش دهید و ضمن توجه به صحت قرائت آیات، به کوتاهی و کشیدگی حرکات دقت کنید؛ تا شما نیز به این شیوه منظم و فصیح بخوانید.

سورة الحشر

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَلْتَنْظُرْ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ

لِغَدٍ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنْسَاهُمْ أَنْفُسَهُمْ أُولَٰئِكَ

هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿١٩﴾ لَا يَسْتَوِي أَصْحَابُ النَّارِ وَأَصْحَابُ الْجَنَّةِ

أَصْحَابُ الْجَنَّةِ هُمُ الْفٰئِزُونَ ﴿٢٠﴾ لَوْ أَنزَلْنَا هَذَا الْقُرْآنَ

عَلَىٰ جَبَلٍ لَّرَأَيْتَهُ خٰشِعًا مُّتَصَدِّعًا مِّنْ خَشْيَةِ اللَّهِ

وَتِلْكَ الْأَمْثَالُ نَضْرِبُهَا لِلنَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٢١﴾

هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ عَالِمُ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ

هُوَ الرَّحْمٰنُ الرَّحِيمُ ﴿٢٢﴾ هُوَ اللَّهُ الَّذِي لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ

الْمَلِكُ الْقُدُّوسُ السَّلَامُ الْمُوْمِنُ الْمُهِمِنُ الْعَزِيزُ

الْجَبَّارُ الْمُتَكَبِّرُ سُبْحٰنَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٢٣﴾

هُوَ اللَّهُ الْخَالِقُ الْبَارِئُ الْمُصَوِّرُ لَهُ الْأَسْمَاءُ الْحُسْنَىٰ

يُسَبِّحُ لَهُ مَا فِي السَّمٰوٰتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿٢٤﴾

١

٢

٣

٤

٥

٦

٧

٨

٩

١٠

١١

١٢

١٣

درک معنا

فعالیت اول جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

نباشید ، شخص ، فردا

معنا	کلمه	ردیف
فراموش کردند	نَسُوا	۴
نافرمان، گناهکار، منحرف	فَاسِقٍ	۵

معنا	کلمه	ردیف
... ، انسان	نَفْسٍ	۱
...	عَدٍ	۲
...	لَا تَكُونُوا	۳

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۲- لِغَدٍ:

۱- اتَّقُوا اللَّهَ:

۴- نَسُوا اللَّهَ:

۳- وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ:

۵- أُولَئِكَ هُمُ الْفَاسِقُونَ:

۱- در اینجا بهتر است «هُم» را به صورت «همان» ترجمه کنید.

الف- ترجمه آیات ۱۸ و ۱۹ سوره حشر را کامل کنید.

۱- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا :

۲- اتَّقُوا اللَّهَ وَلَتَنْظُرَ نَفْسٌ مَا قَدَّمَتْ لِغَدٍ :

..... و باید دقت کند هر ... را که از پیش می فرستد ...

۳- وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ ﴿۱۸﴾ :

۴- وَلَا تَكُونُوا كَالَّذِينَ نَسُوا اللَّهَ فَأَنسَهُمُ أَنْفُسَهُمْ :

..... پس (خدا) خود آنها را از یاد خودشان برد.

۵- أُولَئِكَ هُمُ الْفٰسِقُونَ ﴿۱۹﴾ :

ب- در آیات پایانی سوره حشر (صفحه ۵۴۸) مجموعه ای از زیباترین اسم ها و صفت های خدای بزرگ آمده است. هر بخش از آنها را که دوست دارید به عنوان پیام قرآنی انتخاب کنید و همراه با معنا بنویسید. چه خوب است آیات ۱۸ تا ۲۴ سوره حشر را با توجه به معنا **حفظ کنید** و آنها را گاه به گاه بخوانید.

یام قرآنی

الله

متن :

ترجمه :

- ۱- هر روز در خانه یکی از صفحه های ۵۴۲ تا ۵۴۸ قرآن کریم را بخوانید.
- ۲- از صفحه ۵۴۵ قرآن کریم چند جمله آشنا یافته و همراه با معنای هر یک بنویسید.

پیرمرد شامی و امام سجاد علیه السلام

زمانی که اهل بیت امام حسین علیه السلام در حال اسارت به مرکز خلافت یزید در شام رسیدند، پیرمردی نزد آنان آمد و گفت: «خدا را شکر که با هلاکت مردان شما، یزید بر شما مسلط شد».

امام سجاد علیه السلام به او فرمود: ای پیرمرد آیا قرآن خوانده‌ای؟
پیرمرد گفت: آری

امام سجاد علیه السلام: آیا این آیه را در قرآن خوانده‌ای که:

قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ ۗ

(بگو من هیچ پاداشی از شما برای رسالتم درخواست نمی‌کنم جز دوست داشتن نزدیکانم)

پیرمرد گفت: آری خوانده‌ام.

امام سجاد علیه السلام فرمود: آیا می‌دانی ما خویشان پیامبریم. آیا در سورهٔ اسراء این آیه را خوانده‌ای که:

وَأْتِ ذَا الْقُرْبَىٰ حَقَّهُ ۗ

(و حق نزدیکان را بپرداز)

پیرمرد گفت: آری

امام سجاد علیه السلام فرمود: ما «ذی القربی» و خویشان رسول خدا صلی الله علیه و آله هستیم.

آیا این آیه را خوانده‌ای که:

وَاعْلَمُوا أَنَّمَا غَنِمْتُمْ مِنْ شَيْءٍ فَإِنَّ لِلَّهِ خُمُسَهُ وَ لِلرَّسُولِ وَ لِذِي الْقُرْبَىٰ ... ۳

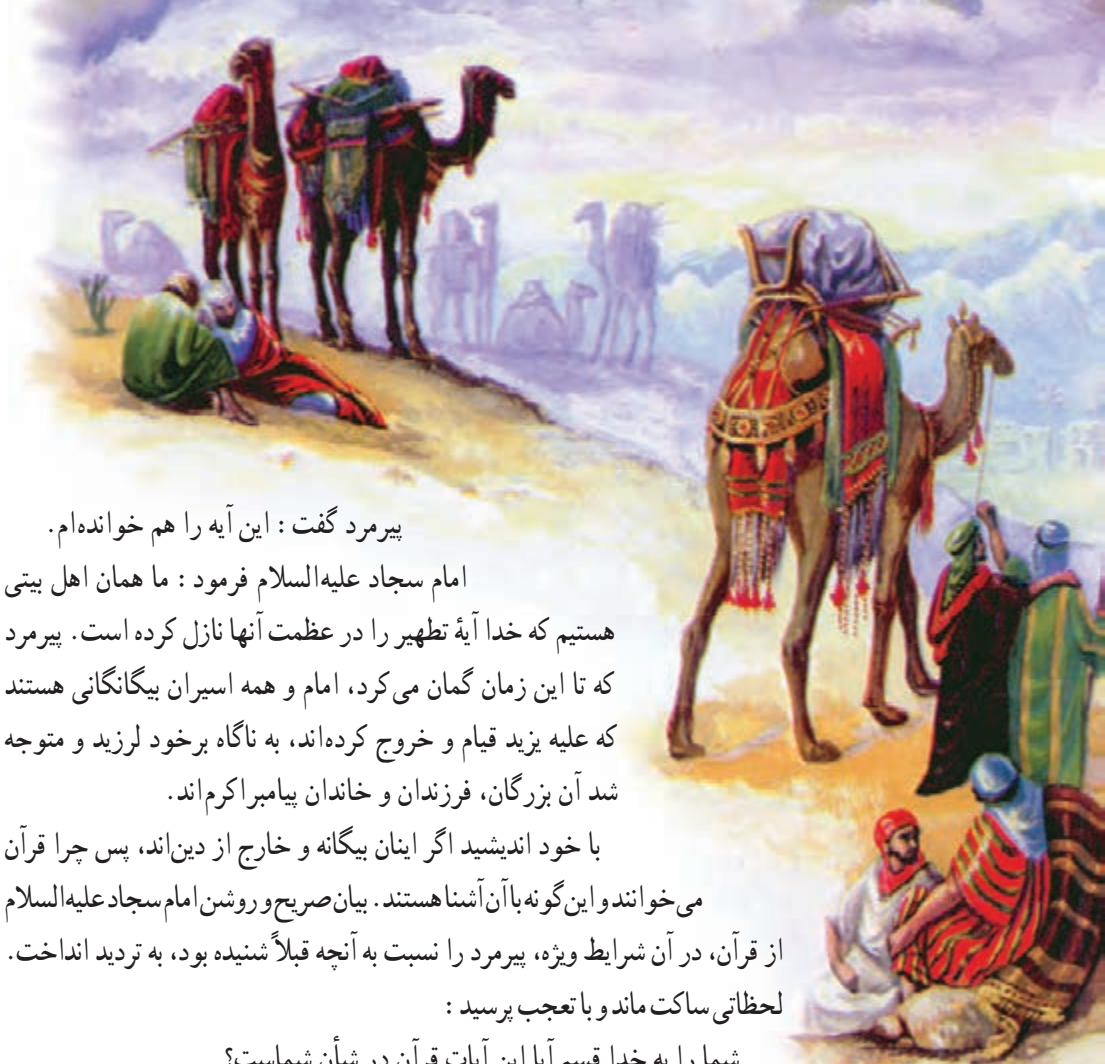
(بدانید هرگونه غنیمتی به دست آورید، خمس آن برای خدا و برای پیامبر و برای نزدیکان (پیامبر) است.)

پیرمرد: آری

امام سجاد علیه السلام فرمود: ما همان «ذی القربی» هستیم. آیا این آیه را خوانده‌ای:

إِنَّمَا يُرِيدُ اللَّهُ لِيُذْهِبَ عَنْكُمُ الرِّجْسَ أَهْلَ الْبَيْتِ وَيُطَهِّرَكُمْ تَطْهِيرًا ۗ ۴

(خداوند می‌خواهد پلیدی و گناه را از شما اهل بیت دور کند؛ و کاملاً شما را پاک سازد.)

پیرمرد گفت: این آیه را هم خوانده‌ام.
 امام سجاد علیه السلام فرمود: ما همان اهل بیتی
 هستیم که خدا آیهٔ تطهیر را در عظمت آنها نازل کرده است. پیرمرد
 که تا این زمان گمان می‌کرد، امام و همه اسیران بیگانگانی هستند
 که علیه یزید قیام و خروج کرده‌اند، به ناگاه بر خود لرزید و متوجه
 شد آن بزرگان، فرزندان و خاندان پیامبر اکرم‌اند.
 با خود اندیشید اگر اینان بیگانه و خارج از دین‌اند، پس چرا قرآن
 می‌خوانند و این‌گونه با آن آشنا هستند. بیان صریح و روشن امام سجاد علیه السلام
 از قرآن، در آن شرایط ویژه، پیرمرد را نسبت به آنچه قبلاً شنیده بود، به تردید انداخت.
 لحظاتی ساکت ماند و با تعجب پرسید:

شما را به خدا قسم آیا این آیات قرآن در شأن شماست؟

امام علیه السلام فرمود: به خدا قسم، به حق جدّم رسول الله صلی الله علیه و آله که این

آیات در حق ماست.

پیرمرد گریست و سر به سوی آسمان برداشت و گفت: خدایا! از همه دشمنان آل محمد صلی الله علیه و آله
 بیزار می‌جویم و از حرف‌هایی که زدم عذر می‌خواهم و خطاب به امام سجاد علیه السلام گفت: آیا توبهٔ
 من قبول می‌شود؟

امام سجاد علیه السلام: آری. اگر توبه کنی خداوند قبول می‌کند و تو با ما هستی.

چون داستان این پیرمرد به گوش یزید رسید، دستور داد او را کشتند.^۱

۱- کتاب «هزار و یک حکایت قرآنی» نوشته محمد حسین محمدی به نقل از کتاب بحار الانوار جلد ۴۵ صفحات ۱۵۵ تا ۱۶۶

درس، هشتم

جلسه اول

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا

هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ ﴿١٠﴾
تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ
ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿١١﴾

تجارت با خدا، کبی است پر سود

فعالیت

آیات ۱۰ و ۱۱ سوره صف را همراه با رمزینہ سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آنها را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

تذکرہ

با توجه به آیات، به سؤال‌های زیر پاسخ دهید :

- ۱- تجارت با خداوند به چه معناست و چه سودی برای مؤمنان دارد؟
- ۲- چگونه می‌توان در راه خدا مجاهدت کرد؟

حفظ

آیات ۱۰ و ۱۱ سوره صف را از حفظ بخوانید.

سورة الصَّفِّ

۱ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا هَلْ اَدْلٰكُمْ عَلٰى تِجَارَةٍ تُنْجِيْكُمْ
 ۲ مِنْ عَذَابِ اَلِيْمٍ ﴿١٠﴾ تُوْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ وَاَتَّجِدُوْنَ
 ۳ فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ بِاَمْوَالِكُمْ وَاَنْفُسِكُمْ ذٰلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ
 ۴ اِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿١١﴾ يَغْفِرْ لَكُمْ ذُنُوْبَكُمْ وَيُدْخِلْكُمْ جَنَّٰتٍ
 ۵ تَجْرٰى مِنْ تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ وَمَسٰكِنَ طَيِّبَةً فِيْ جَنَّٰتٍ عَدْنٍ
 ۶ ذٰلِكَ الْفَوْزُ الْعَظِيْمُ ﴿١٢﴾ وَاٰخِرٰى تُحِبُّوْنَهَا نَصْرٌ مِنَ اللّٰهِ
 ۷ وَفَتْحٌ قَرِيْبٌ ﴿١٣﴾ يٰٓاَيُّهَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا
 ۸ كُوْنُوْا اَنْصَارًا لِلّٰهِ كَمَا قَالَ عِيْسٰى ابْنُ مَرْيَمَ لِلْحَوَارِيّٰنَ
 ۹ مَنْ اَنْصَارِيْ اِلَى اللّٰهِ قَالَ الْحَوَارِيُّوْنَ نَحْنُ اَنْصَارُ اللّٰهِ
 ۱۰ فَاٰمَنَّا طَآئِفَةٌ مِنْ بَنِيْ اِسْرَآءِيْلَ وَكَفَرَتْ طَآئِفَةٌ
 ۱۱ فَاَيَّدْنَا الَّذِيْنَ اٰمَنُوْا عَلٰى عَدُوِّهِمْ فَاَصْبَحُوْا ظٰهِرِيْنَ ﴿١٤﴾

درک معنا

فعالیت اول جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

جهاد و تلاش می کنید ، ایمان می آورید ، نجات می دهد

معنا	کلمه	ردیف
...	تُجَاهِدُونَ	۳
می دانستید	كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ	۴

معنا	کلمه	ردیف
...	تُنَجِّي	۱
...	تُؤْمِنُونَ	۲

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- تِجَارَةٌ تُنَجِّيْكُمْ : ۲- تَوَّابُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ :

۳- تُجَاهِدُونَ : ۴- فِي سَبِيلِ اللَّهِ :

۵- بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ : ۶- خَيْرٌ لَّكُمْ :

۷- إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ^۲ :

۱- گاهی بهتر است «ب» به صورت «با» معنا شود.

۲- ترجمهٔ این فعل، هم به صورت «بدانید» صحیح است و هم به صورت «می دانستید».

الف- ترجمه آیات ۱۰ و ۱۱ سورة صف را کامل کنید.

۱- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا :

۲- هَلْ أَدُلُّكُمْ عَلَىٰ تِجَارَةٍ تُنْجِيكُمْ مِنْ عَذَابِ أَلِيمٍ :

... راهنمایی کنم شمارا ... ی که

۳- تَوَّابُونَ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ :

۴- وَتُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِكُمْ وَأَنْفُسِكُمْ :

۵- ذَلِكَ خَيْرٌ لَّكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ :

این

ب- از صفحه ۵۵۲ قرآن کریم کدام جمله‌های قرآنی را برای پیام مناسب می‌دانید. پیامی را که برای مؤمنان مزده و بشارت است، انتخاب و ترجمه کنید.

یاری خدا و پیروزی نزدیک

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

خانه‌های نورانی

- ۱- هر روز در خانه یکی از صفحه‌های ۵۴۹ تا ۵۵۲ قرآن کریم را بخوانید.
- ۲- از صفحه ۵۵۲ قرآن کریم چند جمله آشنا یافته، همراه با معنای هر یک بنویسید.

جلسه دوم

فصاحت لفظ جلاله «الله»

یکی از قواعد مهم فصاحت و تجوید در قرائت، زیباخوانی لفظ جلاله «الله» است. لفظ جلاله بعد از کسره «الله» به طور نازک و معمولی خوانده می شود؛ مانند:

أَعُوذُ بِاللَّهِ بِحَوْلِ اللَّهِ بِسْمِ اللَّهِ الْحَمْدُ لِلَّهِ

ولی بعد از فتحه «الله» به طور درشت و پُر تلفظ می گردد؛ مانند:

اللَّهُمَّ اللَّهُ الصَّمَدُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ هُوَ اللَّهُ سَمِعَ اللَّهُ سُبْحَانَ اللَّهِ

بعد از ضمه «الله» نیز به طور درشت و پُر تلفظ می گردد؛ مانند:

رَسُولُ اللَّهِ وَلِيُّ اللَّهِ أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَرَحْمَةُ اللَّهِ أَنْصَارُ اللَّهِ

به قرائت آیات درس گوش دهید، و ضمن توجه به صحت قرائت آیات، به نحوه نازک یا درشت خواندن لفظ جلاله «الله» دقت کنید، به ویژه مواردی که باید درشت خوانده شود و به رنگ قرمز نوشته شده است تا شما نیز به این شیوه فصیح و زیبا بخوانید.

سورة الجمعة

۱ قُلْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ هَادُوا إِن زَعَمْتُمْ أَنَّكُمْ أَوْلِيَاءُ لِلَّهِ
 ۲ مِنْ دُونِ النَّاسِ فَتَمَنَّوْا الْمَوْتَ إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦﴾
 ۳ وَلَا يَتَمَنَّوْنَهُ أَبَدًا بِمَا قَدَّمْت أَيْدِيهِمْ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
 ۴ بِالظَّالِمِينَ ﴿٧﴾ قُلْ إِنَّ الْمَوْتَ الَّذِي تَفِرُّونَ مِنْهُ
 ۵ فَإِنَّهُ مُلْقِيكُمْ ثُمَّ تُرَدُّونَ إِلَىٰ عَالِمِ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ
 ۶ فَيُنَبِّئُكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٨﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا
 ۷ إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ فَاسْعَوْا إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ
 ۸ وَذَرُوا الْبَيْعَ ﴿٩﴾ ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ إِن كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٩﴾
 ۹ فَإِذَا قُضِيَتِ الصَّلَاةُ فَانْتَشِرُوا فِي الْأَرْضِ وَابْتَغُوا
 ۱۰ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ وَاذْكُرُوا اللَّهَ كَثِيرًا لَعَلَّكُمْ
 ۱۱ تُفْلِحُونَ ﴿١٠﴾ وَإِذَا رَأَوْا تِجَارَةً أَوْ لَهْوًا انْفَضُّوا إِلَيْهَا
 ۱۲ وَتَرَكَوْكَ قَائِمًا قُلْ مَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ مِنَ اللَّهْوِ
 ۱۳ وَمِنَ التِّجَارَةِ وَاللَّهُ خَيْرُ الرَّزُقِينَ ﴿١١﴾

درک معنا

فعالیت اول جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

خرید و فروش ، وقتی که ، ندا داده شد

معنا	کلمه	ردیف
...	بِيع	۳
این ، آن	ذَلِكَ	۴

معنا	کلمه	ردیف
...	إِذَا	۱
...	نُودِيَ	۲

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

- ۱- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا :
- ۲- إِذَا نُودِيَ لِلصَّلَاةِ :
- ۳- مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ :
- ۴- إِلَىٰ ذِكْرِ اللَّهِ :
- ۵- ذَلِكُمْ خَيْرٌ لَّكُمْ :

۱- در اینجا کلمه «مِن» به صورت «در» معنا می‌شود.

الف - ترجمه آیه ۹ سوره جمعه را کامل کنید.

۱- يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا :

۲- إِذَا نُوذِيَ لِلصَّلَاةِ مِنْ يَوْمِ الْجُمُعَةِ :

۳- فَاسْعَوْا إِلَى ذِكْرِ اللَّهِ وَذَرُوا الْبَيْعَ : پس بشتابید ..... ورها کنید

۴- ذَلِكَ خَيْرٌ لَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ :

ب - در صفحه ۵۵۵ قرآن کریم کدام جمله، عزتمندان واقعی را معرفی می کند. این جمله را به عنوان پیام قرآنی انتخاب کرده و همراه با معنا بنویسید.

عزتمندان واقعی

متن :

ترجمه :

پیام قرآنی

- ۱- هر روز در خانه یکی از صفحه های ۵۵۳ تا ۵۵۵ قرآن کریم را بخوانید.
- ۲- از صفحه ۵۵۵ قرآن کریم چند جمله آشنا یافته، همراه با معنای هریک بنویسید.

خانه های نورانی

او خواهد آمد!

همه امت‌ها به ویژه یکتاپرستان عالم به پیروزی نهایی حق بر باطل ایمان و امید دارند. این وعده قطعی الهی در همه کتاب‌های آسمانی آمده است؛ اما در قرآن کریم از وضوح و روشنی بیشتری برخوردار است. برخی از این آیات چنین است.

موضوع	آیه
زمین میراث صالحان	<p>وَلَقَدْ كَتَبْنَا فِي الزَّبُورِ مِنْ بَعْدِ الذِّكْرِ أَنَّ الْأَرْضَ يَرِثُهَا عِبَادِيَ الصَّالِحُونَ</p> <p>قطعا در کتاب زبور پس از تورات نوشتیم که زمین را بندگان صالح من به ارث می‌برند.</p> <p>انبیاء ۱۰۵</p>
پیروزی مستضعفان	<p>وَتُرِيدُ أَنْ نَمُنَّ عَلَى الَّذِينَ اسْتُضِعُوا فِي الْأَرْضِ وَنَجْعَلَهُمْ أَئِمَّةً وَنَجْعَلَهُمُ الْوَارِثِينَ</p> <p>و چنین خواسته‌ایم که بر مستضعفان زمین منت نهم و آنان را پیشوایان و وارثان زمین قرار دهیم.</p> <p>قصص ۵</p>
وعده الهی	<p>وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ</p> <p>خداوند به مؤمنان نیک کردار شما وعده داده است که آنها را در زمین به حکومت می‌رساند.</p> <p>نور ۵۵</p>
پیروزی نهایی اسلام	<p>هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَىٰ وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ</p> <p>او کسی است که پیامبرش را با هدایت و دین حق فرستاد، تا آن را بر همه دین (ها) چیره کند، هر چند که مشرکان دوست نداشته باشند.</p> <p>صف ۹</p>

درس نهم

جلسه اول

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 تَبْرَكَ الَّذِي يَدِيَهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾
 الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا
 وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ﴿٢﴾

سفر زندگی ما از خدا تا به خداست

فعالیت

آیات ۱ و ۲ سوره ملک را همراه با رمزینه سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آنها را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

تذکر

با توجه به آیات، به سؤال‌های زیر پاسخ دهید:

- ۱- هدف از خلقت انسان چیست؟
- ۲- با مثالی فرق «عمل حسن» و «عمل احسن» را بیان کنید.

حفظ

به انتخاب خود یک پیام قرآنی از این آیات را از حفظ بخوانید.

سورة التَّغَابُنِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 يُسَبِّحُ لِلَّهِ مَا فِي السَّمُوتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لَهُ الْمُلْكُ
 وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾ هُوَ الَّذِي
 خَلَقَكُمْ فَمِنْكُمْ كَافِرٌ وَمِنْكُمْ مُؤْمِنٌ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
 بَصِيرٌ ﴿٢﴾ خَلَقَ السَّمُوتِ وَالْأَرْضِ بِالْحَقِّ وَصَوَّرَكُمْ
 فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿٣﴾ يَعْلَمُ مَا فِي السَّمُوتِ
 وَالْأَرْضِ وَيَعْلَمُ مَا تُسْرُونَ وَمَا تُعْلِنُونَ وَاللَّهُ عَلِيمٌ
 بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٤﴾ أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَبُؤُا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ قَبْلُ
 فذَاقُوا وَبَالَ أَمْرِهِمْ وَلَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٥﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُ
 كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَقَالُوا أَبَشْرٌ يَهْدُونَنَا
 فَكَفَرُوا وَتَوَلَّوْا ﴿٦﴾ وَاسْتَغْنَى اللَّهُ وَاللَّهُ غَنِيٌّ حَمِيدٌ ﴿٦﴾

١
٢
٣
٤
٥
٦
٧
٨
٩
١٠
١١

درک معنا

فعالیت اول جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

توکل می‌کند ، اندازه ، قرار می‌دهد ، محل خروج

معنا	کلمه	ردیف
گمان می‌کند	يَحْتَسِبُ	۵
...	يَتَوَكَّلُ	۶
کافی است	حَسْبُ	۷
...	قَدْرٌ	۸

معنا	کلمه	ردیف
تقوا داشته باشد	يَتَّقِي (يَتَّقِي)	۱
...	يَجْعَلُ	۲
راه نجات ، ...	مَخْرَجٌ	۳
جا ، هر کجا	حَيْثُ	۴

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید^۱.

- ۱- وَ مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ :
 ۲- يَجْعَلُ لَهُ مَخْرَجًا :
 ۳- وَيَرْزُقُهُ :
 ۴- مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ :
 ۵- وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ :
 ۶- فَهُوَ حَسْبُهُ :
 ۷- قَدْ جَعَلَ اللَّهُ :
 ۸- لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا :

۱- تمام فعل‌های مضارع این عبارات به صورت مضارع التزامی معنا می‌شود؛ نه مضارع اخباری. به مثال‌های زیر دقت کنید.
 مضارع اخباری : می‌داند، قرار می‌دهد، توکل می‌کنند، تقوا دارند.
 مضارع التزامی : بداند، قرار دهد، توکل کند، تقوا داشته باشد.

الف- ترجمه آیات ۲ و ۳ سوره طلاق را کامل کنید. این مجموعه از جمله‌ها، یکی از زیباترین و پرمعناترین قطعه‌های قرآنی است. سعی کنید این قطعه را حفظ کنید و آن را با توجه به معنای آن، در آغاز روز و پس از نمازهای خود بخوانید.

۱- وَ مَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ﴿٢﴾ :

۲- وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا يَحْتَسِبُ :

۳- وَ مَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ :

۴- إِنَّ اللَّهَ بِالْعُمْرَةِ : ... کار و خواست خود را به انجام می‌رساند.

۵- قَدْ جَعَلَ اللَّهُ لِكُلِّ شَيْءٍ قَدْرًا ﴿٣﴾ :

ب- در آیات صفحه ۵۵۷ چند پیام قرآنی آمده است؟ یکی از این پیام‌ها بیانگر هدایت خاص خداوند است. آن را یافته، همراه با ترجمه بنویسید.

هدایت الهی

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

خازن‌های نورانی

- ۱- هر روز در خانه یکی از صفحه‌های ۵۵۶ تا ۵۶۱ قرآن کریم را بخوانید.
- ۲- با مراجعه به صفحه ۵۵۹ قرآن کریم، آیه ۱۱ سوره طلاق را به طور کامل ترجمه کنید. معنای کدام یک از کلمات این آیه را نمی‌دانید؟ آیا می‌توانید معنای این گونه کلمات را با توجه به سایر کلمات هر جمله، حدس بزنید.

جلسه دوم

فصاحت نون ساکن و تنوین

یک قاعده مهم دیگر در فصاحت و تجوید قرائت، شیوه زیبا و روان خواندن نون ساکن (ن) و تنوین (ـِ ـَ ـُ) است.

نون ساکن در کلماتی مانند «منهج، انحلال، انعطاف» به طور معمولی و واضح خوانده می شود؛ ولی در کلماتی مانند «سنگ، شنبه» معمولاً در حرف بعدش خوانده می شود. در کلمات قرآن نیز نون ساکن (ن) و تنوین (ـِ ـَ ـُ) نزد شش حرف «أ ح خ ع غ هـ» به طور معمولی و واضح خوانده می شود؛ مانند:

أَنْعَمْتَ لِمَنْ حَمِدَهُ كُفُّوا أَحَدَهُ مُحَمَّدًا عَبْدَهُ سَلَامٌ هِيَ

ولی نزد ۲۲ حرف دیگر، در حرف بعدش تلفظ می شود؛ مانند:

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ   وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ
أَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا رَسُولُ اللَّهِ   اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

به قرائت آیات درس گوش دهید و ضمن توجه به صحت قرائت آیات، به نحوه تلفظ نون ساکن (ن) و تنوین (ـِ ـَ ـُ) دقت کنید، به ویژه مواردی که باید در حرف بعد خوانده شود و به رنگ قرمز نوشته شده است، تا شما نیز به این شیوه فصیح و زیبا بخوانید.

۱- قواعد مفصل نون ساکن و تنوین، همراه با اصطلاحات تجویدی «اظهار، ادغام، اخفا، قلب به میم، غنه و...» با توضیحات مبسوط در کتاب های علم قرائت و تجوید آمده؛ ولی در کتاب درسی به زبان ساده و همه فهم، بیان شده است.

سُورَةُ الْمَلِكِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 تَبْرَكَ الَّذِي يَدِيَهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ١
 الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ
 أَحْسَنُ عَمَلًا ۗ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْغَفُورُ ٢ الَّذِي خَلَقَ سَبْعَ
 سَمَوَاتٍ طِبَاقًا ۚ مَا تَرَىٰ فِي خَلْقِ الرَّحْمَنِ مِن تَفْوُتٍ ۚ
 فَارْجِعِ الْبَصَرَ هَل تَرَىٰ مِن فُطُورٍ ٣ ثُمَّ ارْجِعِ الْبَصَرَ
 كَرَّتَيْنِ يَنقَلِبْ إِلَيْكَ الْبَصَرُ خَاسِئًا وَهُوَ حَسِيرٌ ٤
 وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَجَعَلْنَاهَا رُجُومًا
 لِلشَّيْطَانِ ۚ وَاعْتَدْنَا لَهُمُ عَذَابَ السَّعِيرِ ٥ وَالَّذِينَ
 كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ عَذَابُ جَهَنَّمَ ۚ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ٦
 إِذَا الْقَوَافِيهَا سَمِعُوا لِهَا شَهيقًا وَهِيَ تَفُورُ ٧ تَكَادُ تَمَيِّزُ
 مِنَ الْغَيْظِ ۚ كُلَّمَا أُلْقِيَ فِيهَا فَوْجٌ سَأَلَهُمْ خَزَنَتُهَا
 أَلَمْ يَأْتِكُمْ نَذِيرٌ ٨ قَالُوا بَلَىٰ قَدْ جَاءَنَا نَذِيرٌ فَكَذَّبْنَا
 وَقُلْنَا مَا نَزَّلَ اللَّهُ مِن شَيْءٍ إِنْ أَنتم إِلَّا فِي ضَلَالٍ كَبِيرٍ ٩
 وَقَالُوا لَوْ كُنَّا نَسْمَعُ أَوْ نَعْقِلُ مَا كُنَّا فِي أَصْحَابِ السَّعِيرِ ١٠

١
 ٢
 ٣
 ٤
 ٥
 ٦
 ٧
 ٨
 ٩
 ١٠
 ١١
 ١٢
 ١٣
 ١٤
 ١٥

درک معنا

فعالیت اول جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

دست ، مرگ

معنا	کلمه	ردیف	معنا	کلمه	ردیف
می آزماید	يَبْلُو	۳	... ، جمع : آیدی	يَد	۱
کدام ، کدام یک	أَيّ	۴	...	موت	۲

فعالیت دوم معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید.

۱- بِيَدِهِ الْمُلْكُ :

۲- خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ :

۳- لِيَبْلُوَكُمْ :

۴- أَيُّكُمْ :

۵- الْعَزِيزُ الْعَفْوُ :

الف- ترجمه آیات اول و دوم سوره ملک را کامل کنید.

۱- تَبْرَكَ الَّذِي يَدِيَ الْمَلَكُ :

۲- وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ :

۳- الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ :

۴- لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ عَمَلًا :

۵- وَهُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ :

ب- در صفحه ۵۶۴ قرآن کریم در آیه مشهوری، پیامبر اکرم به داشتن صفت بسیار ارزشمندی توصیف شده است. این آیه را بیابید و به عنوان پیام قرآنی، همراه با معنای آن بنویسید.
ما در این ویژگی چه نسبتی با پیامبر خود داریم؟ مولوی در تمثیل زیبایی می گوید :

شیر را، بچه همی ماند به او   تو به پیغمبر چه می مانی، بگو

انسانی با برترین اخلاق

متن :

ترجمه :

- ۱- هر روز در خانه یکی از صفحه‌های ۵۶۲ تا ۵۶۷ قرآن کریم را بخوانید.
- ۲- از صفحه ۵۶۳ قرآن کریم چند جمله آشنا بیابید و معنای هریک را همراه آن بنویسید.

خانه‌های
نورانی

هَيَاتِ مِنَ الذَّلَّةِ

قرآن کریم عزت را فقط از آن خدا، پیامبر و مؤمنان می‌داند. مسلمانان با این آموزه الهی سخت‌ترین روزهای زندگی را پشت سر گذاشتند و با صبر و پایداری در راه حق، در برابر دشمنان خدا و دشمنان مردم به پیروزی رسیدند. برخی از این آموزه‌های قرآنی چنین است:

آموزه	آیات
عزتمندان واقعی	وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ مناقفون ۸
حفظ استقلال	وَلَنْ يَجْعَلَ اللَّهُ لِلْكَافِرِينَ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ سَبِيلًا هرگز خداوند مؤمنان را تحت سلطه کافران قرار نمی‌دهد. نساء ۱۴۱
پایداری و ثبات قدم	يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تَنصُرُوا اللَّهَ يَنصُرْكُمْ وَيُثَبِّتْ أَقْدَامَكُمْ محمد ۷

حماسه حضرت امام حسین علیه السلام و یارانش، اوج عزتمندی پیروان حق در برابر ذلت اهل باطل در تاریخ اسلام بوده است. این چنین بود که اسلام محمدی توانست در برابر کفر و نفاق اموی پیروز شود و ماندگار ماند.

انقلاب اسلامی مردم ایران نیز با رهبری امام خمینی و الگوگیری از نهضت حسینی در برابر ظلم و نفاق به پیروزی رسید و پس از یورش ظالمان و مستکبران، مردم مسلمان ایران توانستند در هشت سال دفاع مقدس با بهره‌مندی از آموزه‌های قرآنی و پایداری و استقامت، از انقلاب اسلامی و کشور خود دفاع کنند.

سروده‌های شاعران مسلمان ایرانی در طول دفاع مقدس که شور و ایمان رزمندگان اسلام را دوچندان می‌کرد همه برگرفته از آموزه‌های قرآنی بود و هنوز نیز آن نواهای حماسه‌آفرین، حرکت و عزت می‌آفریند.

نواهای به یادماندنی حاج صادق آهنگران با آن صدای گرم و دلنشین، رزمندگان را به وجد می‌آورد و حماسه‌ها و پیروزی‌های شگفت‌آوری را زمینه‌ساز می‌شد. از میان این سروده‌ها، شعر زیبای «هیئات منّا الذّلة» سروده حاج حبیب‌الله معلمی، شاعر بسیاری از نواهای گرم و شورآفرین آهنگران، در تاریخ دفاع مقدس جایگاه خاصی دارد.

خوب است این نوای گرم را با همکاری دبیر محترم خود تهیه و در کلاس پخش کنید.

درس دهم

جلسه اول

«رتل القرآن ترتیلاً» ندای رحمت است

حسب چاپچیان (حسان)

فعالیت

آیات ۱ تا ۴ سوره مزمل را همراه با رمزینہ سریع پاسخ بخوانید و ترجمہ آنها را در بخش درک و فہم آیات این درس کامل کنید.

تذکرہ

با توجہ بہ آیات، بہ سؤال ہای زیر پاسخ دہید :

- ۱- چرا باید قرآن را آرام و با دقت خواند؟
- ۲- با توجہ بہ آیات ۱ تا ۹ سوره مزمل، خواندن نماز شب و قرآن چه ثمراتی در زندگی انسان مؤمن دارد؟

حفظ

بہ انتخاب خود یک جملہ (پیام قرآنی) از این آیہ را از حفظ بخوانید.

سورة نوح

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 اِنَّا اَرْسَلْنَا نُوْحًا اِلَىٰ قَوْمِهٖۙ اَنْ اَنْذِرَ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ
 اَنْ يَّاتِيَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ ﴿١﴾ قَالَ يٰقَوْمِ اِنِّیْ لَكُمْ نَذِیْرٌ
 مُّبِیْنٌ ﴿٢﴾ اَنْ اَعْبُدُوْا اللّٰهَ وَاتَّقُوْهُ وَاَطِیْعُوْنِ ﴿٣﴾ یَغْفِرْ
 لَكُمْ مِنْ ذُنُوْبِكُمْ وِیُؤَخِّرْكُمْ اِلَىٰ اَجَلٍ مُّسَمًّیۙ اِنَّ اَجَلَ اللّٰهِ
 اِذَا جَآءَ لَا یُؤَخَّرُ ۗ لَوْ كُنْتُمْ تَعْلَمُوْنَ ﴿٤﴾ قَالَ رَبِّ اِنِّیْ دَعَوْتُ
 قَوْمِیْ لَیْلًا وَّنَهَارًا ﴿٥﴾ فَلَمْ یَزِدْهُمْ دُعَآیِ اِلَّا فِرَارًا ﴿٦﴾
 وَاِنِّیْ كَلَّمَا دَعَوْتُهُمْ لِتَغْفِرَ لَهُمْ جَعَلُوْا اَصَابِعَهُمْ فِیْ اٰذَانِهِمْ
 وَاسْتَعْشَوْا ثِیَابَهُمْ وَاَصْرَوْا وَاَسْتَكْبَرُوْا اِسْتِكْبَارًا ﴿٧﴾
 ثُمَّ اِنِّیْ دَعَوْتُهُمْ جِهَارًا ﴿٨﴾ ثُمَّ اِنِّیْ اَعْلَنْتُ لَهُمْ وَاَسْرَرْتُ
 لَهُمْ اِسْرَارًا ﴿٩﴾ فَقُلْتُ اسْتَغْفِرُوْا رَبَّكُمْ اِنَّهٗ كَانَ
 غَفَّارًا ﴿١٠﴾ یُرْسِلِ السَّمَآءَ عَلَیْكُمْ مِدْرَارًا ﴿١١﴾ وَیُمِدِّدْكُمْ
 بِاَمْوَالٍ وَّبَنٰیۙنٍ وَیَجْعَلْ لَكُمْ جَنَّتٍ وَّیَجْعَلْ لَكُمْ اَنْهٰرًا ﴿١٢﴾

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲
۱۳

درک معنا

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید. **فعالیت اول**

هشدار ده ، می آید

معنا	کلمه	ردیف
...	أَنْذِرُ	۱
...	يَأْتِي	۲

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید. **فعالیت دوم**

- ۱- اِنَّا ارْسَلْنَا نُوْحًا :
- ۲- اَنْ اَنْذِرَ قَوْمَكَ :
- ۳- اَنْ يَأْتِيَهُمْ عَذَابٌ اَلِيْمٌ :
- ۴- قَالَ يٰقَوْمِ :
- ۵- اَنْ اَعْبُدُوْا اللّٰهَ :
- ۶- وَاتَّقُوْهُ :
- ۷- وَاطِيعُوْنَ :

۱- گاهی کسره نماینده ضمیر «ی» است؛ مانند: يٰقَوْمِ = یا قومی؛ اَطِيعُوْنَ = اطیعونی

الف- آیات اول تا سوم سورة نوح را ترجمه کنید.

۱- اِنَّا اَرْسَلْنَا نُوحًا اِلَىٰ قَوْمِهِ :

۲- اَنْ اَنْذِرَ قَوْمَكَ مِنْ قَبْلِ اَنْ يَّاتِيَهُمْ عَذَابٌ اَلِيمٌ :

۳- قَالَ يُقَوْمِ اِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ :

۴- اَنْ اَعْبُدُوا اللّٰهَ وَاتَّقُوهُ وَاَطِيعُوْنَ :

ب- در صفحه ۵۷۱ قرآن کریم یک دعای زیبا آمده است. آن را همراه با معنا بنویسید و سعی کنید این دعای قرآنی را حفظ کنید و در قنوت نماز بخوانید.

درخواست آمرزش!

متن :

ترجمه :

پیام قرآنی

۱- هر روز در خانه یکی از صفحه‌های ۵۶۸ تا ۵۷۳ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۵۷۱ قرآن کریم چند ترکیب یا جمله آشنا بیابید و معنای هریک را همراه آن

بنویسید.

خانه‌های نورانی

با توجه به ضرورت صحت قرائت نماز، بار دیگر عبارات نماز را از قرائت معتبر گوش کنید و با پیروی از آن شما نیز هر جمله را با دقت صحیح بخوانید، به ویژه حروف خاصی که بارنگ قرمز نوشته شده است.

تکبیر

اللَّهُ أَكْبَرُ

ذکر بعد از رُکوع

سَمِعَ اللَّهُ لِمَنْ حَمِدَهُ

استعاذه

أَعُوذُ بِاللَّهِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ

ذکر سجده

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْأَعْلَى وَبِحَمْدِهِ

سورة حمد

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

استغفار

أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ رَبِّي وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

ذکر برخاستن

بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ أَقُومُ وَأَقْعُدُ

الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دُعای قنوت

رَبَّنَا آتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً

مَالِكِ يَوْمِ الدِّينِ

وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً

إِيَّاكَ نَعْبُدُ وَإِيَّاكَ نَسْتَعِينُ

وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ

إِهْدِنَا الصِّرَاطَ الْمُسْتَقِيمَ

تسبیحات آرته

سُبْحَانَ اللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ

صِرَاطَ الَّذِينَ أَنْعَمْتَ عَلَيْهِمْ

وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ

غَيْرِ الْمَغْضُوبِ عَلَيْهِمْ

وَلَا الضَّالِّينَ

تَشَهُدُ

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ

سورة توحید

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ

قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

اللَّهُ الصَّمَدُ

سلام

السَّلَامُ عَلَيْكَ أَيُّهَا النَّبِيُّ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ

السَّلَامُ عَلَيْنَا وَعَلَى عِبَادِ اللَّهِ الصَّالِحِينَ

وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ

السَّلَامُ عَلَيْكُمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

ذکر رُکوع

سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ

سورة المزمِّل

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 يَا أَيُّهَا الْمَزْمِلُ ① قُمْ أَيْلًا إِلَّا قَلِيلًا ② نِصْفَهُ
 أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ③ أَوْ زِدْ عَلَيْهِ ④ وَرَتِّلِ الْقُرْآنَ
 تَرْتِيلًا ⑤ إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ⑥ إِنَّ
 نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأً ⑦ وَأَقْوَمُ قِيلًا ⑧ إِنَّ لَكَ
 فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ⑨ وَاذْكُرِ اسْمَ رَبِّكَ وَتَبَتَّلْ
 إِلَيْهِ تَبْتِيلًا ⑩ رَبُّ الْمَشْرِقِ وَالْمَغْرِبِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 فَاتَّخِذْهُ وَكِيلًا ⑪ وَأَصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَاهْجُرْهُمْ
 هَجْرًا جَمِيلًا ⑫ وَذَرْنِي وَالْمُكَذِّبِينَ أُولِي النَّعْمَةِ
 وَمَهْلَهُمْ قَلِيلًا ⑬ إِنَّ لَدَيْنَا أَنْكَالًا وَجَحِيمًا ⑭
 وَطَعَامًا ذَا غُصَّةٍ وَعَذَابًا أَلِيمًا ⑮ يَوْمَ تَرْجُفُ الْأَرْضُ
 وَالْجِبَالُ وَكَانَتِ الْجِبَالُ كَثِيبًا مَهِيلاً ⑯

۱
۲
۳
۴
۵
۶
۷
۸
۹
۱۰
۱۱
۱۲

درک معنا

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید. **فعالیت اول**

طولانی ، نیم ، اندک ، کم

معنا	کلمه	ردیف
سنگین ، گران بار ، با ارزش	ثَقِيلٌ	۵
کار و تلاش	سَبَّحَ	۶
... ، بسیار	طَوِيلٌ	۷

معنا	کلمه	ردیف
برخیز، به پاخیز	قُمْ	۱
... ، ...	قَلِيلٌ	۲
... ، نصف ، ...	نِصْفٌ	۳
آرام و با دقت بخوان	رَتَّلْ	۴

معنای این ترکیب‌ها و جمله‌های قرآنی را بنویسید. **فعالیت دوم**

- ۱- قُمْ اِلَيْكَ :
- ۲- اِلَّا قَلِيْلًا :
- ۳- نِصْفَهُ :
- ۴- وَرَتَّلِ الْقُرْآنَ :
- ۵- قَوْلًا ثَقِيْلًا :
- ۶- اِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ :
- ۷- سَبْحًا طَوِيْلًا :

الف- ترجمه آیات اول تا هفتم سوره مزمل را کامل کنید.

۱- يَا أَيُّهَا الْمَزْمَلُ ﴿١﴾ قُمْ لَيْلًا إِلَّا قَلِيلًا ﴿٢﴾ :

... جمله به خود پیچیده

۲- نِصْفَهُ أَوْ انْقُصْ مِنْهُ قَلِيلًا ﴿٣﴾ أَوْ زِدْ عَلَيْهِ :

... یا اندکی از آن کم کن ..... یا بر آن بیفزای

۳- وَرَتَّلِ الْقُرْآنَ تَرْتِيلًا ﴿٤﴾ : و کاملاً ...

۴- إِنَّا سَنُلْقِي عَلَيْكَ قَوْلًا ثَقِيلًا ﴿٥﴾ : ... نازل خواهیم کرد ...

۵- إِنَّ نَاشِئَةَ اللَّيْلِ هِيَ أَشَدُّ وَطْأًا وَ أَقْوَمُ قِيَلًا ﴿٦﴾ :

قطعاً عبادت در شب استوارتر، خالصانه تر و از لغزش دورتر است.

۶- إِنَّ لَكَ فِي النَّهَارِ سَبْحًا طَوِيلًا ﴿٧﴾ :

ب- از صفحه ۵۷۴ یا ۵۷۵ یکی از دو پیامی را که در سال‌های قبل با آن آشنا شده‌اید و درباره آنس با قرآن کریم است یافته، و همراه با معنا بنویسید.

انس با قرآن کریم

پیام قرآنی

متن :

ترجمه :

۱- هر روز در خانه یکی از صفحه‌های ۵۷۴ تا ۵۸۰ قرآن کریم را بخوانید.

۲- از صفحه ۵۷۵ قرآن کریم چند جمله آشنا بیابید و همراه با معنای هریک بنویسید.

خانه‌های نورانی

از معلم زبان، آموختیم

در مدرسه‌ای قرآن تدریس می‌کردم. در یکی از کلاس‌ها دانش‌آموزان توجه بیشتری به درس داشتند و هنگام تلاوت قرآن با سکوت و احترام خاصی گوش می‌دادند. روزی در زنگ تفریح، یکی از دانش‌آموزان را صدا کردم و از او پرسیدم: چرا کلاس شما هنگام تلاوت قرآن این قدر آرام و ساکت است؟ او گفت: در سال قبل، زنگ زبان ما وقتی بود که شما در کلاس کنار ما، قرآن داشتید. هرگاه شما با یکی از دانش‌آموزان قرآن را با صدای بلند تلاوت می‌کردید و صدایتان در کلاس ما شنیده می‌شد، دبیر درس انگلیسی این آیه را می‌خواند:

وَإِذَا قُرِئَ الْقُرْآنُ فَاسْتَمِعُوا لَهُ وَأَنْصِتُوا
لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

و هنگامی که قرآن خوانده می‌شود پس به آن گوش دهید و ساکت باشید؛
تا مورد رحمت قرار گیرید.

سورة اعراف

و آنگاه خود ساکت می‌شد و تا پایان قرائت قرآن تدریس را متوقف می‌کرد و به دنبال وی نیز همه کلاس ساکت می‌شدند. این چنین است که دانش‌آموزان به تدریج چه در کلاس و چه در جای دیگر، هنگام شنیدن تلاوت قرآن، با احترام خاصی ساکت می‌شوند و به قرائت قرآن گوش می‌دهند.^۱

درس یازدهم

جلسه اول

أَفَلَا يَنْظُرُونَ

إِلَى الْإِنبِطَاقِ كَيْفَ خُلِقَتْ ﴿١٧﴾

وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ﴿١٨﴾

وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ﴿١٩﴾

وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ﴿٢٠﴾

به آسمان و کوه ها چرا نظر نمی کنی؟!

فعالیت

آیات ۱۷ تا ۲۰ سوره غاشیة را همراه با رمزینة سریع پاسخ بخوانید و ترجمه آنها را در بخش درک و فهم آیات این درس کامل کنید.

تدبر

با توجه به آیات، به سؤال های زیر پاسخ دهید :

- ۱- منظور از «يَنْظُرُونَ» چه نوع نگاه کردنی است؟
- ۲- با دقت در یکی از آفریده های ذکر شده در این آیات، اهمیت آن را توضیح دهید.

حفظ

به انتخاب خود یک جمله (پیام قرآنی) از این آیه را از حفظ بخوانید.

سورة النَّبَاِ

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ

عَمَّ یَتَسَاءَلُونَ ﴿١﴾ عَنِ النَّبَاِ الْعَظِیْمِ ﴿٢﴾ الَّذِیْ هُمْ

فِیْهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٣﴾ كَلَّا سَیَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ ثُمَّ كَلَّا

سَیَعْلَمُونَ ﴿٥﴾ اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ مِیْهَدًا ﴿٦﴾ وَ الْجِبَالَ

اَوْتَادًا ﴿٧﴾ وَ خَلَقْنٰكُمْ اَزْوَاجًا ﴿٨﴾ وَ جَعَلْنَا نَوْمَكُمْ

سُبَاتًا ﴿٩﴾ وَ جَعَلْنَا اللَّیْلَ لِبَاسًا ﴿١٠﴾ وَ جَعَلْنَا النَّهَارَ

مَعَاشًا ﴿١١﴾ وَ بَنَيْنَا فَوْقَكُمْ سَبْعًا شِدَادًا ﴿١٢﴾ وَ جَعَلْنَا

سِرَاجًا وَ هَاجًا ﴿١٣﴾ وَ اَنْزَلْنَا مِنْ الْمُعْصِرَاتِ مَاءً

ثَجَّاجًا ﴿١٤﴾ لِنُخْرِجَ بِهٖ حَبًّا وَ نَبَاتًا ﴿١٥﴾ وَ جَنَّتِ

اَلْفَاافًا ﴿١٦﴾ اِنَّ یَوْمَ الْفَصْلِ كَانَ مِیْقَاتًا ﴿١٧﴾ یَوْمَ یُنْفَخُ

فِی الصُّورِ فَتَاتُونَ اَفْوَاجًا ﴿١٨﴾ وَ فُتِحَتْ السَّمَاۗءُ

فَكَانَتْ اَبْوَابًا ﴿١٩﴾ وَ سِیَّرَتِ الْجِبَالَ فَكَانَتْ سَرَابًا ﴿٢٠﴾

١

٢

٣

٤

٥

٦

٧

٨

٩

١٠

١١

١٢

درک معنا

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید. **فعالیت اول**

از چه ، قرار ندادیم

معنا	کلمه	ردیف
...	عَمَّ (عَن + مَا)	۱
هرگز چنین نیست	كَلَّا	۲
سپس ، بازهم	ثُمَّ	۳
...	لَمْ نَجْعَلْ	۴
محل آرامش و استراحت	مِهَاد	۵

همان طور که در درس عربی آموخته‌اید، هرگاه «سَ» یا «سَوْفَ» قبل از فعل مضارع بیاید، فعل به صورت آینده معنا می‌شود، مانند: **فعالیت دوم**

يَعْلَمُ: می‌داند ← سَيَعْلَمُ: خواهد دانست

۱- النَّبَاِ الْعَظِيمِ : ۲- كَلَّا سَيَعْلَمُونَ :

۳- لَمْ نَجْعَلِ الْأَرْضَ : ۴- خَلَقْنَاكُمْ :

۵- سَنَكْتُبُ مَا قَالُوا : ۶- فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ :

الف- ترجمه آیات اول تا هفتم سوره نبا را کامل کنید.

۱- عَمَّ يَتَسَاءَلُونَ ﴿١﴾ عَنِ النَّبَاِ الْعَظِيمِ ﴿٢﴾ الَّذِي هُمْ فِيهِ مُخْتَلِفُونَ ﴿٣﴾ :

از یکدیگر می پرسند؟ ..... که ..... اختلاف دارند.

۲- كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٤﴾ ثُمَّ كَلَّا سَيَعْلَمُونَ ﴿٥﴾ :

۳- اَلَمْ نَجْعَلِ الْاَرْضَ مِهْدًا ﴿٦﴾ وَالْجِبَالَ اَوْتَادًا ﴿٧﴾ :

و ..... را وسیله استقرار و پابرجایی (زمین).

ب- راز جاودانگی شعر و ادب فارسی از آن روست که ترجمان زیبا و لطیف بسیاری از معارف حکیمانه قرآن کریم است. سعدی شاعر بزرگ ایرانی چنین گفته است :

پرهیزکار باش که دادار آسمان فردوس جای مردم پرهیزکار کرد

به نظر شما کدام آیات صفحه ۵۸۴ قرآن کریم الهام بخش این شعر سعدی است؟

جایگاه پرهیزکاران

متن :

ترجمه :

- ۱- هر روز در خانه یکی از صفحه‌های ۵۸۰ تا ۵۸۵ قرآن کریم را بخوانید.
- ۲- از صفحه ۵۸۱ قرآن کریم چند جمله آشنا بیابید و همراه با معنای هریک بنویسید.

خانه‌های
نورانی

جلسه دوم

سورة الغاشية

بِسْمِ اللّٰهِ الرَّحْمٰنِ الرَّحِیْمِ
 ۱ هَلْ اَتٰكَ حَدِیْثُ الْغَاشِیَةِ ۱ وَجُوهُ یَوْمَئِذٍ خَاشِعَةٌ ۲
 ۲ عَامِلَةٌ نَّاصِبَةٌ ۳ تَصَلٰی نَارًا حَامِیَةً ۴ تُسْقٰی مِنْ عَیْنٍ
 ۳ اَنْیَةٍ ۵ لَیْسَ لَهُمْ طَعَامٌ اِلَّا مِنْ ضَرِیْعٍ ۶ لَا یُسْمِنُ
 ۴ وَلَا یُغْنِیْ مِنْ جُوعٍ ۷ وَجُوهُ یَوْمَئِذٍ نَاعِمَةٌ ۸ لَسَعِیْهَا
 ۵ رَاضِیَةٌ ۹ فِی جَنَّةٍ عَالِیَةٍ ۱۰ لَا تَسْمَعُ فِیْهَا لَاجِئَةً ۱۱
 ۶ فِیْهَا عَیْنٌ جَارِیَةٌ ۱۲ فِیْهَا سُرُرٌ مَّرْفُوعَةٌ ۱۳ وَاَكْوَابٌ
 ۷ مَوْضُوعَةٌ ۱۴ وَنَمَارِقُ مَصْفُوفَةٌ ۱۵ وَزَرَارِیْشُ
 ۸ مَبْنُوثَةٌ ۱۶ اَفَلَا یَنْظُرُوْنَ اِلَی الْاِبْلِ كَیْفَ خُلِقَتْ ۱۷
 ۹ وَاِلَی السَّمَاۗءِ كَیْفَ رُفِعَتْ ۱۸ وَاِلَی الْجِبَالِ كَیْفَ
 ۱۰ نُصِبَتْ ۱۹ وَاِلَی الْاَرْضِ كَیْفَ سُطِحَتْ ۲۰ فَذَكِّرْ
 ۱۱ اِنَّمَا اَنْتَ مُذَكِّرٌ ۲۱ لَسْتَ عَلَیْهِمْ بِمُصِیطِرٍ ۲۲ اِلَّا مَنْ
 ۱۲ تَوَلّٰی وَكَفَرَ ۲۳ فَعِذْبُهُ اللّٰهُ الْعَذَابُ الْاَكْبَرُ ۲۴
 ۱۳ اِنَّ اِلَیْنَا اِیَابُهُمْ ۲۵ ثُمَّ اِنَّ عَلَیْنَا حِسَابَهُمْ ۲۶
 ۱۴

درک معنا

فعالیت اول جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

خلق شد ، چگونه ، می بینند ، گسترده شد ، شتر

معنا	کلمه	ردیف
برافراشته شد	رُفِعَتْ	۵
برپا شد	نُصِبَتْ	۶
... ، هموار شد	سُطِحَتْ	۷

معنا	کلمه	ردیف
... ، دقت می کند	يَنْظُرُونَ	۱
...	إِبِلٍ	۲
...	كَيْفَ	۳
...	خُلِقَتْ	۴

فعالیت دوم معنای این ترکیب ها و جمله های قرآنی را بنویسید.

۱- أَفَلَا يَنْظُرُونَ :	۲- إِلَى الْإِبِلِ :
۳- كَيْفَ خُلِقَتْ :	۴- وَ إِلَى السَّمَاءِ :
۵- كَيْفَ رُفِعَتْ :	۶- وَ إِلَى الْجِبَالِ :
۷- كَيْفَ نُصِبَتْ :	۸- وَ إِلَى الْأَرْضِ :
۹- كَيْفَ سُطِحَتْ :	

الف- آیات ۱۷ تا ۲۰ سورة غاشیه را ترجمه کنید.

۱- أَفَلَا يَنْظُرُونَ إِلَى الْإِبِلِ كَيْفَ خُلِقَتْ ۱۷:

۲- وَإِلَى السَّمَاءِ كَيْفَ رُفِعَتْ ۱۸:

۳- وَإِلَى الْجِبَالِ كَيْفَ نُصِبَتْ ۱۹:

۴- وَإِلَى الْأَرْضِ كَيْفَ سُطِحَتْ ۲۰:

ب- در سورة انفطار (صفحه ۵۸۷) خداوند سرانجام نیکوکاران و گناهکاران را به سادگی و زیبایی نشان داده است. آنها را بیابید و به عنوان پیام قرآنی انتخاب کنید.

سرانجام نیکوکاران و گناهکاران

متن:

ترجمه:

- ۱- هر روز در خانه یکی از صفحه‌های ۵۸۶ تا ۵۹۲ قرآن کریم را بخوانید.
- ۲- از صفحه ۵۸۷ قرآن کریم چند جمله آشنا بیابید و همراه با معنای هر یک بنویسید.

خانه‌های
نورانی

من زنده ام!

یکی از اعضای هیئت صلیب سرخ گفت: از ایران برای اسیران جنگی هدیه‌ای آمده که به هر چهار نفر یکی از آنها می‌رسد. کتاب قرآن مجید ارزشمندترین هدیه‌ای بود که در آن غربت می‌توانست ما را زنده نگه دارد و به ما حیاتی نو ببخشد. هر چهار نفر دور قرآن حلقه زدیم و دست روی آن می‌کشیدیم. با دیدن قرآن بی‌اختیار و بی‌ملاحظه بغض دوساله‌مان ترکید. قطره‌های اشک آرام و بی‌صدا روی جلد قرآن می‌چکید. مأمور صلیب سرخ بهت زده پرسید:

What is this book about?

گریه‌امان اجازه سخن گفتن نمی‌داد. خواستم بگویم قرآن کتاب هدایت است، دیدم نه؛ بشارت هم هست. خواستم بگویم کتاب سعادت است دیدم نه؛ حکایت هم هست. خواستم بگویم کتاب آخرت است دیدم نه، کتاب دنیا هم هست. گفتم این کتاب، کتاب همه چیز هست. اگر سال‌ها اینجا با قرآن بمانیم، دیگر تنها نیستیم. به یاد حدیثی از امام سجاد علیه‌السلام افتادم که اگر قرآن با من باشد و هیچ کس دیگری همراه نباشد، هرگز تنها نخواهم ماند. بهره‌ای که ما از قرآن می‌بریم، ما را تا همیشه زنده نگه می‌دارد. یکبار به یاد صبح روزهای جمعه افتادم که حاج آقا (پدرم) همه ما را ردیف می‌نشاند و رحل‌ها و قرآن را جلویمان می‌گذاشت و درحالی که دست‌هایش در جیبش بود، در گوشه‌ای از میهمان‌خانه با صلابت و ابهت می‌ایستاد و لحن و صوت یکایکمان را می‌سنجید. هر که قشنگ‌تر و رساتر می‌خواند، از یک ریال تا پنج ریال کنار رحلش می‌گذاشت. چشم ما به‌جای اینکه به آیه‌های قرآن باشد، به دست‌های حاج آقا بود که کی از جیبش بیرون می‌آید و سهم ما چند سکه یک ریالی، دوریالی یا پنج‌ریالی می‌شود؛ چون تا پول را نمی‌داد، باید می‌خواندیم. می‌دانستیم همیشه پنج‌ریالی سهم رحمان و کریم است. حزین و دلنشین قرآن می‌خواندند.

یکباره به خود آمدم و خاطرات کودکی را رها کردم و تصمیم گرفتم با صدای بلند سوره حمد را تلاوت کنم. ابتدا کمی بحث شد که این کار از نظر شرعی، اخلاقی، امنیتی و ... اشکال دارد یا نه؟ اما چون بر سقرائت کلام خدا توافق بود، شروع کردم. احساس کردم عبدالباسط شده‌ام؛ تا آنجا که نفسم جا و حنجره‌ام قدرت داشت، سوره حمد را با صوت خواندم. در همین فاصله ابتدا نگهبان و سپس سرنگهبان دریچه را باز کرد و گفت:

— اُسکُتْی! (ساکت شو!)

دستی‌پاچه شده بودند. در را باز کردند و با کابل‌هایشان به در و دیوار زدند تا رعب و وحشت ایجاد کنند؛ ولی من از اینکه در باز شده بود و صدا واضح تر به بیرون می‌رفت، خوشحال بودم. از هفته‌های بعد بدون آنکه خواهران هم بند من، یک ریال کف دستم بگذارند، برایشان سوره‌های درخواستی را می‌خواندم.^۱

الَّذِينَ آمَنُوا وَهَاجَرُوا وَجَاهَدُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ

کسانی که ایمان آوردند و هجرت کردند و در راه خدا با مال‌ها و جان‌هایشان جهاد کردند،

أَعْظَمُ دَرَجَةً عِنْدَ اللَّهِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْفَائِزُونَ

رتبه آنها در نزد خدا بزرگ‌تر است و ایشانند که موفق و رستگارند.

سوره توبه

آنچه خواندید، از خاطرات آزاده قهرمان، سرکار خانم معصومه آباد است که در زمان دفاع مقدس به عنوان امدادگر در مناطق جنگی به رزمندگان اسلام خدمت می‌کرد. او در سال ۵۹ به اسارت دشمن درآمد و پس از چهار سال مقاومت و مجاهدت در زندان‌های هولناک بعثی، با افتخار و پیروزی به سرزمین عزیزمان ایران بازگشت.

۱- از کتاب «من زنده‌ام» به قلم معصومه آباد.

نیایش

دعای ختم قرآن

رَبَّنَا تَقَبَّلْ مِنَّا إِنَّكَ أَنْتَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

پروردگارا از ما بپذیر که تو شنوا و دانایی

وَتُبَّ عَلَيْنَا إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ

و توبه ما را قبول کن که تو توبه پذیر و مهربانی

وَاهِدِنَا إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُسْتَقِيمٍ

و ما را به سوی حقیقت رهنمون باش و نیز به سوی راه و رسم راست و درست

بِبَرَكَاتِهِ خَتَمَ الْقُرْآنِ الْعَظِيمِ

به برکت تلاوت و ختم این قرآن بزرگ و با عظمت.

سُبْحَانَ رَبِّكَ رَبِّ الْعِزَّةِ عَمَّا يَصِفُونَ

پروردگار تو که صاحب عزت و بزرگی است، از آنچه او را توصیف می کنند،

به دور است؛

وَسَلَامٌ عَلَى الْمُرْسَلِينَ

و سلام و درود بر پیامبران

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ

و سپاس و ستایش برای خداست، پروردگار جهانیان!

فهرست کلمات

سال هفتم تا نهم

بگیرید	۷/۹	إِتَّخِذُوا
تقوا پیشه کن	۸/۸	إِتَّقِ
تقوا پیشه کنید،	۸/۳	إِتَّقُوا
تقوا داشته باشید		
اجتناب کردند، دوری کردند از	۸/۱۱	إِجْتَنَبُوا
پاداش	۷/۳	أَجْر
قرار ده	۷/۵	إِجْعَلْ
سرآمد، مدت	۹/۳	أَجَلْ
کسی، یکتا، یگانه	۷/۸	أَخْدَ
بهتر، بهترین	۷/۸	أَحْسَنَ
نیکی کن	۸/۵	أَحْسِنَ
حکم کن، قضاوت کن	۸/۱۱	أُحْكَمْ
		أَخ، أَخُو،
برادر	۷/۲	أَخَا، أَخِي
مجازات کردیم، گرفتیم	۹/۵	أَخَذْنَا
برادران	۹/۴	إِخْوَةَ
وقتی که، هنگامی که	۷/۸	إِذَا
وقتی که	۹/۸	إِذَا
یاد کن	۹/۱۰	أَذْكُرْ
یاد کنید	۸/۹	أَذْكُرُوا
اجازه	۷/۴	إِذْنِ
برو	۷/۹	إِذْهَبْ
رحم و مهربانی کن	۷/۱۲	إِرْحَمْ

آ

آباء	*۷/۲	پدران، جمع آب
آت	۷/۸	بیخس، بده
آتوا	۷/۱۲	بپردازید
آتینا	۷/۱۰	بخشیدیم به، دادیم به
أخِرَةٌ	۷/۷	آخرت، قیامت
آل	۹/۵	آل، خاندان
أَمَنَّا	۸/۶	ایمان آوردیم
أَمِنُوا	۷/۱۱	ایمان آوردند
آیات	۷/۱	آیات، نشانه‌ها

الف

أ	۸/۳	آیا
أَيُّمَةٌ	۸/۵	امامان، پیشوایان، جمع امام
أَب، أَبُو،		
أَبَا، أَبِي	۷/۱۰	پدر، جمع: آباء
إِبْتَغُوا	۹/۸	بجوید، طلب کنید
إِبِلٌ	۹/۱۱	شتر
إِتَّبِعُوا	۸/۱۰	تبعیت کنید، پیروی کنید
إِتَّبِعُوا	۹/۳	تبعیت کردند، پیروی کردند
إِتَّخَذَ، إِتَّخَذَتْ	۸/۶	گرفت
إِتَّخَذَ	۹/۱۰	بگیر، قرار بده
إِتَّخَذُوا	۷/۶	گرفتند

* یعنی این کلمه اولین بار در کتاب سال هفتم، درس دوم آمده است. (مثال)

به پا دارید	۷/۱۲	اَقِيْمُوا	فرستاد	۸/۲	اَرْسَلْ
بیشتر	۷/۱	اَكْثَر	فرستادیم	۸/۸	اَرْسَلْنَا
مگر	۷/۱	اِلَّا	زمین	۷/۱	اَرْض
به، به سوی	۷/۲	اِلَى	رکوع کنید	۷/۱۲	اِرْكَعُوا
که، چیزی که، کسی که	۸/۴	اَلَّتِي	گونه‌ها و شکل‌ها	۹/۱۱	اَزْوَاج
کسی که	۷/۲	اَلَّذِي	(ی مختلف)، جمع زوج		
کسانی که	۷/۷	اَلَّذِيْنَ	(تا) پاسخ دهم	۸/۱۲	اَسْتَجِبْ
رنگ‌ها، جمع لون	۷/۶	اَلْوَان	سجده کنید	۷/۱۲	اُسْجُدُوا
الله، خدای یگانه	۷/۱	اَللّٰه	سَحَرها، جمع سَحَر	۹/۴	اَسْحَار
معبود، خدا	۷/۲	اِلٰه	اسم، نام	۷/۱	اِسْم
پیامبر اکرم (ص)	۸/۸	اَلنَّبِيِّ	شکر می‌کنم	۸/۴	اَشْكُرُ
دردناک	۷/۵	اَلِيْم	صبور و شکيبا باش،	۷/۱۰	اِصْبِرْ
یا، آيا	۷/۲	اَم	صبر کن		
کار، فرمان	۷/۳	اَمْر	اهل، یاران	۹/۹	اَصْحَاب
کار، جمع: اُمور	۷/۹	اَمْر	اصلاح کنید	۹/۴	اَصْلِحُوا
ثروت، جمع مال	۹/۴	اَمْوَال	محو و نابود کرد،	۹/۹	اَضَلَّ
راستگو و درستکار،	۸/۳	اَمِيْن	گمراه کرد		
مورداعتماد			اطاعت کنید،	۸/۳	اَطِيعُوا
که، اينکه	۸/۴	اَنْ	پيروي کنید		
اگر، نه، نيست	۸/۳	اِنْ	عبادت می‌کنم	۸/۱۰	اَعْبُدُ
قطعاً	۷/۱	اِنَّ	عبادت کن	۷/۳	اَعْبُدْ
که، اينکه، قطعاً	۷/۷	اَنَّ	عبادت کنید	۷/۱۲	اَعْبُدُوا
من	۷/۹	اَنَا	اعمال، کارها	۹/۳	اَعْمَال
بازگشتند	۸/۱۱	اَنَابُوا	عمل می‌کنم	۸/۲	اَعْمَلْ
رويانديم	۸/۳	اَنْبَتْنَا	درختان انگور،	۷/۶	اَعْنَاب
تو	۷/۲	اَنْتَ	جمع عَنَب		
پراکنده شويد	۹/۸	اِنْتَشِرُوا	پيامرز	۷/۱۲	اِغْفِرْ
شما	۷/۴	اَنْتُمْ	انجام دهيد	۷/۱۲	اِفْعَلُوا
هشدار ده	۹/۱۰	اَنْذِرْ	رستگار شد	۸/۱	اَفْلَحْ

بِنا	۷/۹	بَصِير	نازل کرد، فروفرستاد	۷/۸	أَنْزَلَ
سرزمین	۹/۱	بَلَدَة	نازل شد	۹/۳	أَنْزِلَ
بنا، سرپناه	۸/۱۲	بِنَاء	فرو فرستادیم، نازل کردیم	۷/۳	أَنْزَلْنَا
سخن، سخن گفتن	۹/۶	بَيَان	بخشیدی، نعمت دادی	۸/۴	أَنْعَمْتَ
خرید و فروش	۹/۸	بَيْع	فقط	۷/۲	إِنَّمَا
میان، بین	۹/۲	بَيْن	رودها	۹/۴	أَنْهَار
دلایل روشن، جمع بَيِّنَة	۹/۷	بَيِّنَات	یا	۹/۹	أَوْ
خانه‌ها، جمع بَيْت	۷/۶	بُيُوت	وحی کرد	۷/۶	أَوْحَى

ت - ث

هلاکت، نابودی	۹/۱۰	تَبَار	خردمندان	۸/۱۱	أُولَئِكَ
برقرار و پرخیر است	۸/۱۲	تَبَارَكَ	سرپرستان، دوستان،	۸/۶	أُولِيَاءَ
تقوا پیشه می‌کنید، تقوا دارید	۸/۳	تَتَّقُونَ	جمع وَلِيّ	۹/۲	أَوْلِيَيْنَ
جهاد و تلاش می‌کنید	۹/۸	تُجَاهِدُونَ	پیشین، پیشینان	۷/۹	أَهْل
روان است	۹/۴	تَجْرَى	خانواده	۹/۹	أَيُّ
زیر	۹/۴	تَحْت	کدام، کدام یک		

بازگردانده می‌شوید	۸/۱۰	تُرْجَعُونَ			
مورد رحمت قرار می‌گیرید	۹/۴	تُرْحَمُونَ			
می‌رویانید، زراعت می‌کنید	۹/۶	تَزْرَعُونَ			
مساوی است	۹/۲	تَسْتَوِي			
می‌آشامید، می‌نوشید	۹/۶	تَشْرَبُونَ			
شکر می‌کنید،	۹/۶	تَشْكُرُونَ			
سیاسگزاری می‌کنید					
برتر است	۷/۴	تَعَالَى			
اندیشه می‌کنید	۷/۲	تَعْقِلُونَ			
عمل می‌کنید، انجام می‌دهید	۷/۳	تَعْمَلُونَ			
رستگار می‌شوید،	۹/۸	تُفْلِحُونَ			
موفق می‌شوید					

ب

به، با	۷/۱	بِ			
سختی	۹/۷	بَأْس			
برکت دادیم	۸/۱۰	بَارَكْنَا			
باطل، پوچ و بیهوده	۷/۷	بَاطِل			
دریا	۸/۴	بَحْر			
خشکی، صحرا	۸/۴	بَرّ			
بشر، انسان	۷/۱	بَشَر			
بشارت دهنده، بشارت	۸/۲	بُشْرَى			
بشارت ده	۸/۸	بَشِير			
بصیرت‌ها، بینش‌ها	۹/۲	بَصَائِر			

حکمت‌آموز، حکیم	۸/۷ حکیم	تقوا، برهیزکاری	۷/۱۰ تَقْوَى
سپاس و ستایش	۷/۵ حمد	این، آن	۸/۷ تِلْكَ
حیات، زندگی	۸/۷ حیاة	نجات می‌دهد	۹/۸ تُنْجِي
جا، هر کجا	۹/۹ حَيْثُ	نازل کردن، فروفرستادن	۸/۱۲ تَنْزِيل

خ

فروتن، متواضع	۸/۱ خاشِع	توبه، بازگشت	۸/۱۲ تَوْبَة
جاودان	۹/۹ خَالِدِينَ	توکل کن	۷/۳ تَوَكَّل
خالق، آفریننده	۸/۹ خَالِق	ایمان می‌آورد	۹/۸ تُؤْمِنُونَ
آگاه، باخبر	۸/۸ خَبِير	هدایت شوید، هدایت می‌شوید	۹/۸ تَهْتَدُونَ
خلق کرد، آفرید	۷/۱ خَلَقَ	سنگین، گران بار، با ارزش	۹/۱۰ ثَقِيل
خلق شد	۹/۱۱ خُلِقْتَ	سپس، باز هم	۹/۱۱ ثُمَّ
خلق کردیم، آفریدیم	۷/۱۲ خَلَقْنَا	میوه‌ها، جمع نَمْرَة	۷/۶ ثَمَرَات

ج

خلیفه، جانشین	۸/۱۱ خَلِيفَة	آمد، آمد برای	۷/۲ جَاءَ
ترس	۹/۹ خَوْف	تلاش و جهاد کرد	۸/۶ جَاهِدَ
خوب، بهتر، بهترین	۷/۱۰ خَيْر	نادان، بی‌خرد	۷/۴ جَاهِل

د

دعوت کننده	۸/۸ داعی	کوه‌ها، جمع جَبَل	۷/۶ جِبَال
داخل شد به، وارد شد به	۹/۱۰ دَخَلَ	پاداش	۹/۹ جَزَاءَ
دعا، درخواست	۷/۵ دُعَاء	قرار داد	۸/۲ جَعَلَ
فرزند، نسل	۷/۵ ذُرِّيَّة	قرار دادیم	۷/۸ جَعَلْنَا
پند، یاد	۹/۵ ذِكْر	لشکریان، جمع جُنْد	۹/۴ جُنُود

ح

این، آن	۷/۳ ذَلِكَ	آهن	۹/۷ حَدِيد
این، آن	۹/۸ ذَلِكُمْ	گمان کرد	۸/۶ حَسِبَ
گناهان، جمع ذَنْب	۹/۸ ذُنُوب	کافی است	۹/۹ حَسِبُ
صاحب، دارای	۸/۱۲ ذِي	نیکو، خوب	۷/۱۱ حَسَن
رفت	۷/۱۱ ذَهَبَ	حق، درست	۷/۱ حَقَّ

آسایش، استراحت	۷/۲	سُبَات
کار و تلاش	۹/۱۰	سَبِيح
تسبیح گوی	۷/۱۰	سَبِيح
پاک و بی عیب است	۷/۱۱	سُبْحَانَ
راه، جمع: سُبُل	۸/۱۱	سَبِيل
سجده کردند	۷/۸۸	سَجَدُوا
چراغ	۷/۸	سِرَاج
گسترده شد، هموار شد	۹/۱۱	سُطِحَتْ
دوزخ، آتش فروزان	۹/۹	سَعِير
آرامش	۹/۴	سَكِينَةٌ
سلام، درود	۸/۱۰	سَلَام
آسمان	۷/۵	سَمَاء
آسمان‌ها	۷/۱	سَمَاوَات
شنوا	۷/۵	سَمِيع
یکسان، مساوی	۹/۲	سَوَاء
کارهای بد، بدی‌ها،	۹/۲	سَيِّئَات
جمع سَيِّئَةٌ		

ش

شاهد، گواه	۸/۸	شَاهِد
		شَجَر،
درخت	۷/۶	شَجَرَةٌ
سخت	۷/۴	شَدِيد
تشریح کرد، مقرر کرد	۹/۱	شَرَعَ
شریک، همتا	۷/۷	شَرِيك
درمان	۷/۶	شِفَاء
شک، تردید	۸/۹	شَكٌّ
خورشید	۷/۱	شَمْس
چیز	۷/۲	شَيْء

ر

دیدید، دقت کردید	۹/۶	رَأَيْتُمْ
روزی دهنده	۷/۱۱	رَازِق
پروردگار	۷/۲	رَبِّ
آرام و با دقت بخوان	۹/۱۰	رَوِّتْ
مرد	۸/۱۰	رَجُل
بخشنده، خدای بخشنده	۷/۱	رَحْمَن
رحمت، لطف	۷/۱	رَحْمَةٌ
مهربان	۷/۱	رَحِيم
روزی	۷/۱۰	رِزْق
پیامبران، جمع رسول	۹/۷	رُسُل
پیامبر، فرستاده	۸/۳	رَسُول
برافراشت	۹/۶	رَفَعَ
برافراشته شد	۹/۱۱	رُفِعَتْ
بادها، جمع ریح	۸/۲	رِيَّاح

ز

کشاورز، رویاننده	۹/۶	زَارِع
زراعت، کشاورزی	۷/۶	زَرْع
زکات	۸/۱	زَكَاة
نوع، گونه	۸/۳	زَوْج
زیتون	۷/۶	زَيْتُون
زینت، زیبایی	۷/۸	زَيْنَةٌ

س

چه بد است	۹/۲	سَاءَ
نیازمند، درخواست کننده	۹/۴	سَائِل
پرسیدی از	۹/۱	سَأَلْتَ

ص - ض

صَالِح	۷/۹	خوب، شایسته، کارخوب
صَالِحَات	۷/۷	کارهای خوب
صَدْر	۷/۹	سینه، جمع: صُدُور
صَدَّوْا	۹/۳	مانع شدند
صِرَاط	۷/۴	راه
صَغِيرَة، صَغِير	۷/۸	کوچک
صَلَاة	۷/۵	نماز
صُور	۸/۱۲	صورت‌ها، چهره‌ها
صَوَّرَ	۸/۱۲	جمع صَوَّرَة
ضَلال	۷/۱۰	شکل داد
		گمراهی

ط

طَوَّلَ	۸/۱۲	نعمت فراوان
طَوِيل	۹/۱۰	طولانی، بسیار
طَهَّور	۸/۲	پاک، پاک‌کننده
طَيِّبَات	۸/۱۲	غذاهای پاک
طَيْر	۸/۱	پرنده، پرندگان

ظ

ظَالِمِينَ	۷/۷	ظالمان، ستمگران
ظَاهِرًا	۸/۷	ظاهری
ظُلُمَات	۷/۱	تاریکی‌ها
ظَنَّ	۷/۱۱	گمان کرد

ع

عَاقِبَة	۷/۱	عاقبت
عَالِم	۷/۱۰	دانا
عَالَمِينَ	۸/۲	جهانیان، مردم
عِبَاد	۷/۵	بندگان، جمع عَبَد
عِبَادَة	۷/۹	عبادت، پرستش
عَدَن	۹/۸	جاودان
عَدُوّ	۷/۷	دشمن
عَذَاب	۷/۵	عذاب، کیفر
عَزِيز	۷/۴	عزتمند، شکست‌ناپذیر
عَسَى	۹/۴	شاید، چه بسا
عَظِيم	۹/۴	بزرگ
عِقَاب	۸/۱۲	کیفر، مجازات
عَلِمَ	۸/۱	دانست
عَلَّمَ	۹/۶	یاد داد، آموخت
عَلَى	۷/۲	بر
عَلِيم	۸/۱	دانا
عَمَل	۷/۹	عمل، کار
عَمِلُوا	۷/۸	عمل کردند، انجام دادند
عَمَّ	۹/۱۱	از چه
عَن	۷/۳	از
عِنْد	۹/۲	نزد
عُيُون	۷/۵	چشمه‌ها، جمع عَيْن

غ

غَافِر	۸/۱۲	آمرزنده
غَافِلُونَ	۸/۷	افراد غافل، افراد بی‌توجه
غَدَا	۹/۷	فردا

جایگاه امن	۸/۱۲	قَرَار	بسیار آمرزنده	۷/۳	غَفُور
تمام شد	۹/۸	قُضِيَ	غم، اندوه و ناراحتی	۱/۱۱	غَم
بگو	۷/۲	قُلْ	بی نیاز	۸/۶	غَنِي
گفتم	۷/۸	قُلْنَا			
قلب‌ها، دل‌ها	۷/۴	قُلُوب			
اندک، کم	۹/۱۰	قَلِيل			
ماه	۷/۱	قَمَر			
سخن، گفتار	۸/۱۱	قَوْل			
قوم، گروه	۷/۱	قَوْم			
قوی، قدرتمند	۹/۷	قَوِي			

ف

	۷/۲	فَ	پس، و، آنگاه	۷/۲	فَ
	۹/۷	فَائِز	رستگار، موفق	۹/۷	فَائِز
	۹/۷	فَاسِق	نافرمان، گناهکار، منحرف	۹/۷	فَاسِق
	۸/۹	فَاطِر	پدیدآورنده، خالق	۸/۹	فَاطِر
	۸/۱	فَاعِل	انجام دهنده	۸/۱	فَاعِل
	۸/۲	فُرْقَان	وسیله تشخیص حق از باطل، یکی از نام‌های قرآن	۸/۲	فُرْقَان

ك

تو، ت	۷/۳	كَ	فساد، خرابی	۸/۵	فَسَاد
مانند	۸/۶	كَ	لطف و رحمت	۷/۳	فَضْل
کافر، بی ایمان	۷/۴	كَافِر	پدید آورد	۸/۱۰	فَطَرَ
بود، است	۷/۷	كَانَ	موفقیت، رستگاری	۹/۴	فَوْز
بودند	۹/۴	كَانُوا	در	۷/۱	فِي
می دانستند	۸/۶	كَانُوا يَعْلَمُونَ			
انجام می دادند، عمل می کردند	۹/۳	كَانُوا يَعْمَلُونَ			

ق

بزرگ	۷/۷	كَبِير	پذیرنده، قبول کننده	۸/۱۲	قَابِل
کتاب، قرآن	۷/۱	كِتَاب	گفت	۷/۲	قَالَ
بسیار	۷/۹	كَثِير	گفتند	۷/۴	قَالُوا
تکذیب کرد، انکار کرد	۸/۳	كَذَّبَ	قبل از، پیش از	۷/۱۰	قَبْل
تکذیب کردند، انکار کردند	۷/۱۱	كَذَّبُوا	قطعاً	۷/۱۰	قَدْ
این چنین	۷/۱۱	كَذَلِكَ	اندازه	۹/۱	قَدَر
ارزشمند، گران قدر	۷/۱۲	كَرِيم	اندازه	۹/۹	قَدَر
کافر شدند	۷/۱۱	كَفَرُوا	اندازه گیری کرد	۸/۲	قَدَّرَ
هر، همه	۷/۲	كُلَّ	توانا	۷/۲	قَدِير

بیهوده، کار بیهوده	۸/۱	لَعُو	هرگز چنین نیست	۹/۱۱	كَلَّا
قطعاً	۷/۱۰	لَقَدْ	شما، تان	۷/۱	كُم
لیکن، ولی	۷/۱	لٰكِنَّ	چقدر، چه بسیار	۸/۳	كَمْ
قرار ندادیم	۹/۱۱	لَمْ نَجْعَلْ	همان طور که	۸/۵	كَمَا
اگر، ای کاش	۸/۶	لَوْ	بودیم، هستیم	۷/۱۰	كُنَّا
شب	۷/۱	لَيْلٍ	گوش شنو داشتیم، می شنیدیم	۹/۹	كُنَّا نَسْمَعُ

م

آنچه	۷/۱	مَا
نه، نیست	۸/۳	مَا
آب	۸/۲	مَاءٍ
نبود، نیست	۸/۳	مَا كَانَ

بودی، هستی	۷/۹	كُنْتَ
بودم، هستم	۷/۱۱	كُنْتُ
بودید، هستید	۷/۱۰	كُنْتُمْ
می دانستید	۹/۸	كُنْتُمْ تَعْلَمُونَ
غار	۷/۸	كَهْفٍ
چگونه	۹/۱۱	كَيْفَ

ل

مبارک، با برکت	۹/۲	مُبَارَكٌ
بشارت دهنده، مژده دهنده	۸/۸	مُبَشِّرٍ
روشن	۷/۱۰	مُبِينٍ
افراد با تقوا	۷/۵	مُتَّقِينَ
مثل، داستان	۸/۶	مَثَلٍ
گناهکار	۷/۸	مُجْرِمٍ
محروم، نیازمند	۹/۴	مَحْرُومٍ
نیکوکار	۷/۴	مُحْسِنٍ
زندگی	۹/۲	مَحْيَا
گوناگون	۷/۶	مُخْتَلِفٍ
راه نجات، محل خروج	۹/۹	مَخْرَجٍ
شهر	۸/۱۰	مَدِينَةٍ
پندگیرنده	۹/۵	مُدَكِّرٍ
ارسال کننده، فرستنده	۹/۲	مُرْسِلٍ
پیامبران	۸/۳	مُرْسَلِينَ

برای	۷/۱	لِـ
قطعاً	۷/۲	لِـ
تبعیت نکن، پیروی نکن	۸/۱۱	لَا تَتَّبِعْ
متفرق نشوید، پراکنده نشوید	۹/۱	لَا تَتَفَرَّقُوا
نیفزای، زیاد نکن	۹/۱۰	لَا تَزِدْ
اطاعت نکن، پیروی نکن	۸/۸	لَا تُطِعْ
طغیان نکنید، از حد نگذرید	۹/۶	لَا تَطْغَوْا
نباشید	۹/۷	لَا تَكُونُوا
تخلف نمی کند، خلاف نمی کند	۸/۷	لَا يُخَلِّفُ
نباید مسخره کند	۹/۴	لَا يَسْخَرُ
لباس، پوشش	۸/۲	لِبَاسٍ
نزد	۷/۸	لَدُنْ
زبان، جمع: أَلْسِنَةً	۷/۹	لِسَانٍ
تا، شاید	۹/۱	لَعَلَّ

ن

ما، مان	۷/۳	نا	خانه‌ها، جمع مَسْكَن	۹/۸	مَسَاكِن
آتش	۹/۷	نار	مشخص، معین	۹/۳	مُسَمَّی
ندا کرد، صدا زد	۷/۱۱	نادی	بازگشت، بازگشتن	۸/۱	مَصِير
مردم	۷/۱	ناس	با، همراه با	۸/۴	مَعَ
خبر، جمع: انباء	۸/۵	نَبَأ	کسب و کار، زندگی	۹/۱۱	مَعَاش
پیامبر	۸/۸	نَبِی	روی گردان	۸/۱	مُعْرِض
تلاوت می‌کنیم، می‌خوانیم	۸/۵	نَتَلُو	مفسدان، خرابکاران	۸/۵	مُفْسِدِیْنَ
جزا می‌دهیم، پاداش می‌دهیم	۸/۱۰	نَجْزِی	رستگاران	۸/۷	مُفْلِحِیْنَ
قرار می‌دهیم	۸/۵	نَجْعَلُ	برپاکننده	۷/۵	مُثْقِم
علف، گیاه بدون ساقه	۹/۶	نَجْم	فرمانروا	۷/۱۲	مَلِک
ستارگان، جمع نجم	۷/۶	نُجُوم	فرمانروایی	۷/۱۱	مُلْک
نجات دادیم	۷/۱۱	نَجَّیْنَا	دین، آیین	۷/۳	مِیْلَةً
زنبور عسل	۷/۶	نَحْل	مرگ	۹/۲	مَمَات
ما	۷/۱۰	نَحْنُ	از	۷/۱	مِنْ
درختان خرما، جمع نخل	۷/۶	نَخِیل	هرکس، کسی که، چه کسی	۸/۱	مَنْ
هشدارها، هشداردهندگان	۳/۵	نُذِر	فایده‌ها	۹/۷	مَنَافِع
هشداردهنده	۸/۲	نَذِیر	به‌جای، غیر از	۸/۶	مِنْ دُونِ
می‌خواهیم	۸/۵	نُرِیدُ	هشداردهنده، بیم‌دهنده	۹/۲	مُنْذِر
نازل کرد، فرود فرستاد	۸/۲	نَزَّلَ	روشنی بخش	۸/۸	مُنِیر
نازل شد	۹/۳	نُزِّلَ	مرگ	۹/۹	مَوْت
زنان	۹/۴	نِسَاء	سرپرست	۷/۱۲	مَوْلِی
فراموش کردند	۹/۷	نَسُوا	مؤمن، باایمان	۷/۵	مُؤْمِن
می‌خواهیم	۹/۶	نَشَاءُ	محل آرامش و استراحت	۹/۱۱	مِیْهَاد
برپا شد	۹/۱۱	نُصِبَتْ	هدایت‌شدگان، راه یافتگان	۸/۱۰	مُهْتَدُونَ
نصف، نیم	۹/۱۰	نِصْف	محل آرامش	۹/۱	مِهْد
یاور	۷/۱۲	نَصِیر	خوارکننده	۷/۱۱	مَهْین
اندیشه و درک می‌کنیم	۹/۹	نَعْلِلُ	اهل یقین	۹/۲	مَوْقِنِیْنَ
			مرده	۹/۱	مَیْت
			ترازو	۹/۶	مِیزَان

هدایت کرد	۸/۱۱	هَدَىٰ	چه خوب ... است	۷/۱۲	نِعِمَّ
این	۷/۴	هَذَا	نعمت، هرچیز خوبی که	۸/۴	نِعْمَةً
آیا	۷/۴	هَلْ	خدا به انسان بخشیده است	۷/۱۱	نَعِيمٍ
آنها، شان	۷/۱	هُم	بر نعمت	۸/۶	نَفْسٍ
آن دو	۸/۱۰	هُمَا	خود، جان، جمع: أَنْفُسٍ	۹/۷	نَفْسٍ
آنها، ایشان	۹/۱	هُنَّ	شخص، انسان	۹/۸	نُودِيَّ
او	۷/۱	هُوَ	ندا داده شد	۷/۱	نُورٍ
هوا و هوس	۸/۱۱	هَوَىٰ	نور، روشنایی	۸/۲	نَوْمٍ
			خواب	۷/۱	نَهَارٍ
			روز		

ی

من، مَن	۷/۲	يَٰ
ای	۷/۲	يَا
ای	۷/۱	يَا أَيُّهَا
می آید	۹/۱۰	يَأْتِي
می آزماید	۹/۹	يَبْلُو
فکر می کنند	۷/۶	يَتَفَكَّرُونَ
تقوا داشته باشد، تقوا دارد	۹/۹	يَتَّقِي (يَتَّقِي)
توکل می کند	۹/۹	يَتَوَكَّلُ
جهاد و تلاش می کند	۸/۶	يُجَاهِدُ
قرار می دهد	۹/۹	يَجْعَلُ
دوست دارد	۸/۵	يُحِبُّ
گمان می کند	۹/۹	يَحْتَسِبُ
اندوهگین می شوند، غمگین می شوند	۹/۹	يَحْزَنُونَ
حکم می کنند، قضاوت می کنند	۹/۲	يَحْكُمُونَ
زنده می کند	۹/۲	يُحْيِي
خارج می شود	۸/۹	يَخْرُجُ

و

یکگانه، یک	۷/۳	وَاحِدٍ
وارثان	۸/۵	وَارِثِينَ
پدر و مادر	۷/۵	وَالِدَيْ
یافتند	۷/۸	وَجَدُوا
سفارش کرد، وصیت کرد	۹/۱	وَصَّىٰ
سفارش کردیم، وصیت کردیم	۹/۱	وَصَّيْنَا
قرارداد، نهاد	۹/۶	وَضَعَ
وعده	۷/۱	وَعْدٍ
مدافع و پشتیبان	۸/۸	وَكَيْلٍ
فرزند	۸/۲	وَلَدٍ
وای بر	۷/۴	وَيْلٍ

ه

او، شَس، آن	۷/۲	هَـ
آن، شَس، او	۷/۲	هَا
هدایت	۷/۱	هُدًى، هُدًى

قبول می کند، می پذیرد	۷/۱۲ یَقْبَلُ	دست، جمع: آیدی	۹/۹ يَدٌ
می گویند	۷/۸ يَقُولُونَ	وارد می کند	۹/۴ يُدْخِلُ
رفتار کند ... به،	۹/۷ يَقُومُ... بِـ	روزی می دهد	۸/۹ يَرْزُقُ
به پا دارد		می فرستد	۸/۴ يُرْسِلُ
اقامه می کند، برپا می دارند	۸/۷ يُقِيمُونَ	درخواست می کند	۸/۱۰ يَسْأَلُ
می باشد	۸/۲ يَكُونُ	تسبیح می کند	۸/۱ يَسْتَبِيحُ
	يَكُونُونَ،	استغفار می کند،	۹/۵ يَسْتَغْفِرُونَ
می باشند، باشند	۹/۴ يَكُونُوا	آمزش می خواهد	
فرو می رود	۸/۹ يَلِجُ	گوش می دهند به	۸/۱۱ يَسْتَمِعُونَ
می میراند	۹/۲ يُمِيتُ	مساوی است	۹/۷ يَسْتَوِي
نازل می شود	۸/۹ يَنْزِلُ	سجده می کند	۹/۶ يَسْجُدُ
یاری می کند	۹/۷ يَنْصُرُ	آسان کردیم	۹/۵ يَسِّرْنَا
می بینند، دقت می کنند	۹/۱۱ يَنْظُرُونَ	شریک قرار می دهند	۸/۴ يُشْرِكُونَ
می پردازند	۸/۷ يُؤْتُونَ	شکر می کنند	۷/۳ يَشْكُرُونَ
به تأخیر می اندازد،	۷/۲ يُؤَخِّرُ	گمراه می کند	۸/۱۱ يُضِلُّ
مهلت می دهد به		ظلم می کند، ستم می کند	۷/۸ يَظْلِمُ
وحی می شود	۷/۹ يُوحَى	عبادت می کنند	۸/۱۱ يَعْبُدُونَ
یقین دارند	۸/۷ يُوقِنُونَ	بالا می رود	۸/۹ يَعْرُجُ
داخل می کند	۸/۹ يُولِجُ	تعقل و اندیشه می کنند	۷/۶ يَعْقِلُونَ
روز	۷/۵ يَوْمٌ	می داند	۸/۹ يَعْلَمُ
آن روز	۷/۱۱ يَوْمَئِذٍ	می دانند	۷/۳ يَعْلَمُونَ
هدایت می کند	۷/۷ يَهْدِي	انجام می دهند، عمل می کنند	۷/۷ يَعْمَلُونَ
		می آموزد، می پوشاند	۹/۸ يَغْفِرُ
		انجام می دهند	۸/۱ يَفْعَلُونَ

معلمان محترم، صاحب‌نظران، دانش‌آموزان عزیز و اولیای آنان می‌توانند
نظر اصلاحی خود را درباره مطالب کتاب‌های درسی از طریق سامانه
«نظرسنجی از محتوای کتاب درسی» به نشانی «nazar.roshd.ir» یا نامه
به نشانی تهران - صندوق پستی ۴۸۷۴ - ۱۵۸۷۵ ارسال کنند.

سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی